REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare nr 30
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administraţiune Braşov şi la următoarele
BIROURI de ANUNŢURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
Preţul inserţiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Dumineca 12.)

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Dumineca 4 cor. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 franci, pe şase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Braşov;
Administraţiunea, Piaţa mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe şase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 65 — Anul LXXI. Braşov, Vineri 21 Martie 3 Aprilie. 1908.

Fondul nostru jubilar.

Este cunoscut pretutindenea, că Redacţiunea „Gazetei Transilvaniei" a destinat venitul curat ce va rezulta din abonamentele făcute la numărul ei jubilar, pentru a servi ca temelie unui „fond spre ajutorarea şi sprijinirea ziariştilor şi scriitorilor români dela noi".

Ne bucurăm, că acest pas al nostru e încuviinţat şi aprobat în cercuri largi de către fraţii noştri şi nu putem să facem în această clipită un lucru mai bun, decât ca să ne ridicăm vocea şi să zicem către fraţii noştri Români de inimă:

Haideţi din toate părţile să întărim lucrarea cea mare a deşteptărei şi a luminărei poporului, ce s'a început în veacul trecut, nu fără de a avea frumoşi sorţi de isbândă. Cei ce sunt în rândul întâi chemaţi a face să răsune trâmbiţele, ca să adune pe cei resfiraţi şi risipiţi, ori unde s'ar afla, şi să-i grupeze în jurul steagului culturei şi a frăţiei naţionale; cei ce chemaţi sunt să răspândească lumina şi ştiinţa în popor dându-i în mână arma, cu care să se poată apăra în contra vijeliilor şi să poată scăpa din învălmăşala vremilor, trebuesc ajutoraţi şi sprijiniţi. Trebuesc ajutoraţi şi sprijiniţi ziariştii şi scriitorii harnici şi cinstiţi ai neamului nostru pentru ca lucrarea lor să aibă tărie şi spor şi să fie înfrânt şi şters odată blăstămul veacurilor de întunerec, ce a adus cu sine, ca poporul nostru încă şi azi în partea lui covârşitoare să nu ştie scrie şi ceti.

Nu se cere jertfire de averi, ci se cere numai adevărată insufleţire românească. Să-şi dea fiecare Român cu mândrie dinarul şi din picături se vor face văi şi râuri şi va creşte marea, care se va revărsa preste munţii şi preste câmpiile noastre, însă nu ca să le inece şi să le pustiască, ci ca să le dea nouă viaţă şi putere făcând ca Românul să fie stimat şi respectat pe moşia sa strămoşească şi s'ajungă şi el stăpân pe destinul său.

Un bun amic al nostru din părţile bihorene, salutând munca noastră de zeci de ani pe terenul ziaristicei româneşti, ne felicită pentru înfiinţarea fondului iubilar şi ne comunică totdeodată un plan pentru acest fond. Il dăm aici în toată scurtimea, căci vorbeşte singur pentru sine:

„Fie-care abonent de ziar român, de câteori trimite abonamentul, să adaugă ceva, fie măcar 20—30 bani pentru acest fond. Eu sunt un sărac dascăl român şi abonez trei ziare româneşti, afară de reviste, şi din sărăcia mea aş jertfi cu tot dragul de patru ori la an câte 1 coroană..."

Planul ni-se pare bun, fiindcă se cere puţin pentr'un scop mare, care nu poate decât să ducă insufleţire în şirurile celor ce ştiu carte. Aceasta va aduce foloase şi pressei noastre şi sprijinitorilor ei. Lucrul de căpetenie este, să se deştepte interesul cu puţin, căci din puţin se va face mult, iar ceeace se va face pentru pressă, tot cu ajutorul pressei se va estinde asupra întregei noastre vieţi culturale.

Aşadar să nu zăbovim fraţi Români! şi ceea ce am neglijat şi întrelăsat timp atât de îndelungat, pe lângă alte nevoi ale noastre, să facem acum în clipitele, când urgia sorţii ni-a pus, poate de ultima dată, la cea mai grea încercare, ca popor şi ca naţiune; să facem să reînvie cu puterea primăverei legătura frăţiei noastre. Veniţi să depunem denarul pe altarul ei, veniţi cu toţii şi nici unul să nu lipsească!

Binecuvântat fie ceasul, care ne va aduna pe toţi, mari şi mici, bătrâni şi tineri, ca să ne îngrijim de cei, cari chemaţi sunt a călăuzi cu facla în calea mântuirei!

Contribuiri la fondul jubilar.

Şomcuta-mare, Ianuarie 1908. — Din incidentul aniversării de 70 de ani a existenţei „Gazetei Transilvaniei" pentru ţinuta hotărâtă şi insufleţită în serviciul naţiunei noastre dorindu-vă încă foarte mulţi ani de existenţă, Vă felicită cu toată căldura Românii Chioreni.

Tot cu această ocaziune institutul „Chioreana" trimite pentru fondul jubilar al „Gazetei" coroane 50 (cincizeci).

Nicolau Nilvan.

Orăştie, 10 (23) Martie. — Stimate d-le director! In vreme ce cu inimă curată mă alătur la felicitările ce Vi se aduc pe ziua de azi, când se împlinesc cei 70 de ani dela apariţia „Gazetei", timp în care acest ziar naţional a stat totdeauna cu o nobilă cerbicie pe culmile cele mai intranzigente ale naţionalismului şi idealismului, pentru ce cu drept i se aduc azi felicitări — vă rog primiţi mica contribuire de 10 cor. la fondul jubilar, ce aţi anunţat că intemeiaţi din acest prilegiu sărbătoresc.

La mulţi ani încă!

Ioan Moţa.
preot şi publicist.

Viena, 20 Martie. — Respectuoasele mele urări de felicitare din incidentul jubileului, şi vă rog a lua în primire 10 (zece) coroane pentru numărul jubilar, mai bine zis pentru proiectatul fond de ajutorare a încercaţilor şi admiraţilor noştri ziarişti naţionali.

Trăiască falnicul Nestor al ziaristicei noastre dl Dr. Mureşan şi d-nii membri ai redacţiei, la mulţi fericiţi ani!

Dr. Lazăr Popovici.

La jubileul „Gazetei".

Ulieşiul mare, 14 Martie a. c. — Dela apariţia primului număr al celui mai bătrân organ politic „Gazeta Transilvaniei", acesta a fost prenumerat şi cetit cu predilecţiune de către tatăl meu Gregoriu Maior fost paroch al Ormenişului de Câmpie. Iară noi fii: Ioan, Alexandru, Adam şi Grigore, cest din urmă fost şi redactor, care 16 ani a petrecut la vatra şi sânul „Gazetei" iubite, am continuat cetirea cu drag! Primească expresiunea simţămintelor noastre de bucurie din incidentul jubileului de 70 ani „Gazeta Transilvaniei", Directorul ei şi colaboratorii! Mulţi ani!!!

Alexandru Maior,
paroch
şi fii sei: *Valeriu paroch, Victor preot, Aurel, Alexandru, Susana, Laurean, studenţi.*

Căţălul-român. 1 Ianuarie a. c. In momentul când venerabila matroană a ziaristicei române „Gazeta Transilvaniei" îşi prăsnueşte aniversarea de pastrusprezece lustrii a esistinţei sale, ca unul care acum de 30 de ani mă aflu în tovărăşie sufletească cu geniul şi spiritul său — vin ca o smerită slugă al altarului bisericei române a ruga Pronia divină, că precum în cursul de 70 de ani ni-te-a dat, ca să ne fii geniu conducător şi luminător pe cărările vieţei noastre naţionale, aşa şi de azi înainte de şapte ori şaptezeci de ani să lumineze geniul bun al neamului nostru românesc, ca să te îmbrăţişeze la sânul său cu acea căldură, cu care a îmbrăţişat cândva poporul ales cortul legei Domnului, căci, precum oarecând acela, aşa scumpa noastră „Gazetă" în grele vremuri de restrişte a fost singurul far luminător spre portul mult dorit, în care să ne vedem vreodată adăpostite drepturile limbei şi legei noastre străbune!

Graţian Flonta,
preot român.

Beclean (Solnoc Dobâca), Ianuarie a. c.— „Gazeta" a fost prima şcoală şi farul poporului român. Ii doresc s'ajungă jubileul de 100 şi 1000 de ani. De nu se năştea „Gazeta" am fi cu 100 de ani mai îndărăpt in civilizaţiune.

Simeon Moldovan,
învăţător pens.

Haţeg, 20 Martie v. — Cu ocaziunea jubileului de 70 ani al iubitei noastre „Gazete", la care sunt aproape de 50 ani prenumerat, doresc Directorului ei D-lui Aurel Mureşianu deplină sănătate şi putere ca să o conducă încă mulţi ani înainte!

Bucur Popovici.

Ploeşti, 18 Martie.— Esprim stimatului domn Aurel Mureşianu sincere felicitări şi îi urez sănătate şi fericire, să se bucure de rezultatul muncei d-sale, apreciată de toată suflarea românească.

Ioan G. Stroescu.

Năsăud. Ianuarie a. c.—Iubitei noastre „Gazete" din suflet îi doresc încă mulţi ani de existenţă, sperând că va fi condusă cu aceeaşi pricepere şi cinste şi va fi străbătută de acelaş duh curat ca şi până acuma.

Virgil Şotropa.

Şinca-vechiă, 15/28 Martie. — Salut şi eu cu cea mai ferbinte dragoste jubileul de 70 ani al mamei noastre scumpe „Gazeta Transilvaniei" — pe care după apariţia ei câţi-va ani, 1840—1847, am purtat'o cu drag ca pe un scump odor ca şcolar la abonaţii ei, adecă dela fostul paroch gr. cat. Niculau Raicu din comuna mea natală Şinca-vechie până la învăţătorul meu Hilarie Boer la şcoala normală din Ohaba. Mă alătur tuturor acelor doriri pentru o viaţă cât de îndelungată a „Gazetei" şi a vrednicilor ei conducători, cari se ocupă permanent cu o muncă uriaşă foarte obositoare spre fericirea neamului nostru.

Unul dintre cei puţini, cari se mai află în viaţă de pe timpul învierei ziarului „Gazeta Transilvaniei."

Iosif Stoica,
fost notar de cerc.

Vaidasig, 12 Martie v. — De 21 ani cetesc „Gazeta Transilvaniei". Multă deşteptare şi multă mângâiere am aflat cetind'o. Pentru aceasta sufletul meu e plin de recunoştinţă către intemeietorii de pie memorie ai ziariului şi către Prea stimatul Domn proprietar de acuma Dr. Aurel Mureşianu.

Bunul Dumnezeu să binecuvinte ostenelele şi jertfele, care le aduceţi pentru binele comun al poporului român şi Vă lungească firul vieţii să puteţi ajunge şi edarea numărului jubilar de 100 de ani.

Pavel Stanciu,
învăţător gr. or.

Careii-mari, 11 Martie v. — Din prilegiul, că ziarul „Gazeta Trans." în 12 Martie st. v. a. c. împlineşte 70 de ani al existenţei sale, din inimă felicitez atât ziarul, cât şi pe On. D. Dr. Aurel Mureşianu, proprietarul „Gazetei Transilvaniei", care în restimp de 30 de ani a muncit cu bărbăţie şi statornicie pentru ridicarea culturală şi materială a întreg poporului român. Doresc, ca încă mulţi ani să apară ziarul „Gaz. Transilv." care între toate ziarele române ocupă locul prim.

Ioan Toduţ,
învăţător.

Ocna Deşului.— Ianuarie a. c. Onor. Redacţiuni şi prea st. Domn Proprietar şi director al „Gazetei" le doresc an nou fericit. Dée Dumnezeu ca urmaşii noştri să poată serba încă un al 70-lea jubileu al „Gazetei Transilvaniei".

Teodor Tămuş,
învăţător pens.

Bucureşti, 10 Martie v. — Rog a primi cele mai vii manifestări de dragoste la jubileul de 70 ani al „Gazetei", şi doresc ca şi de aci înainte să continuaţi cu aceeaşi bărbăţie şi înţelepciune ca până în prezent. Rog pe onor. Director şi pe d-nii redactori să primească felicitările mele cele mai distinse.

Nicu N. Tempea.

Râmnicul Vâlcea (România) Ianuarie a. c. — Dumnezeu să ţină mulţi fericiţi ani „Gazeta" şi pe redactorii ei, ca să mai poată lupta pentru neamul românesc şi pe viitor.

N. Moisiu,
neguţător.

Tohanul-vechiu, 11 (24) Martie. Se trăiţi mulţi buni şi fericiţi ani spre a conduce mai departe „Gazeta" română, pilda viuă a statorniciei, spre hotărârea cea tare a jertfei d voastră. Trăiască d-l conducător al „Gazetei Transilvaniei" celei cu trecut strălucit! Fie ca în lumina acestui trecut să-i surâdă un viitor fără de sfârşit.

N. Grozea.

Salutul pressei române.

„Revista Economică“ organ financiar economic, ce apare în Sibiiu în anul V. organul oficial al »*Solidarităţii*« asociaţiune de institute financiare ca însoţire, scrie în fruntea n-rului său dela 16,29 Martie a. c. sub titlul „*Jubileul Gazetei*“, între altele:

Timp îndelungat »Gezeta de Transilvania«, mai târziu şi până în zilele de faţă »Gazeta Transilvaniei«, a fost unica foaie româneascǎ; astfel şi după ce au mai răsărit alte gazete, ea tot »Gazeta« s'a numit ca şi când ar fi fost tot numai singură şi acest nume s'a perpetuat până în zilele noastre, devenind la Români nume propriu, iubit şi respectat. A şi meritat şi merită adânca veneraţiune a întreg neamului românesc.

»Gazeta« n'a îmbrăţişat numai *politica* şi n'a cultivat numai *mintea*, *inima* şi *literatura*, ea a luptat pe toate terenele, cari asigură desrobirea şi înălţarea unui popor. A luptat neîntrerupt şi pentru desrobirea şi *înălţarea noastră economică*...

...Mult timp şi chestiunile noastre economice aproape numai în coloanele »Gazetei« s'au discutat; în ea s'au desvălit întotdeauna curentele economice ce dominau în ţările mai înaintate. Aici s'au indicat cărările, cari duc la bunăstare şi înflorire economică. Aici s'au arătat neîntrerupt păsurile celor mulţi şi necăjiţi, căutându-se căi şi mijloace pentru sanarea lor. In deosebi în chestiunea cea mare a desrobirei pământului şi a milioanelor de locuitori, împreună cu nenumărate chestiuni agrare şi de altă natură, »Gazeta« a adus preţioase servicii.

După 1850, începuturi de prosperare se pornesc pe toate terenele. Poporul ajuns proprietar pe moşioara sa, o cultivă cu hărnicie mai mare. Productele economice sunt căutate. Comerciul şi meseriile iau avânt.

In coloanele »Gazetei« s'au propagat deja dela început idei sănătoase, referitoare la agricultură cu toate anexele ei, despre comerciu, meserii, industria de casă, finanţe. Aici s'au perondat an de an principiile întregei economii politice. Astfel Românii, îmbrăţişând o mulţime de ramuri ale activităţii, s'au recules în scurt timp şi au dat înainte, tot înainte.

Precum în toate, »Gazeta« îşi are partea sa de luminător şi cu privire la înfiinţarea feluritelor asociaţiuni economice ale noastre. Stăruinţele ei în această direcţiune au fost multe şi intensive.

Despre »Albina« şi celelalte institute de credit Bariţiu zice într'un loc, că dela înfiinţarea lor până pe la 1890 prin ele vr'o »cincizeci mii de familii române au scăpat de o ruină sigură cauzată prin uzurării de câte 50, 100 şi 200%«.

Dela data însă când, sub actualul său director d-nul Dr. *Aurel Mureşianu*, »Gazeta« devine ziar cotidian, ea îmbrăţişează cu mai multă putere şi cu mai mare efect toate chestiunile economice. Indeosebi prin numerile sale de Dumineca, întocmite anume pentru ţăran, numere bogate în materii economice, »Gazeta« a contribuit foarte mult la răspândirea cunoştinţelor, aevea folositoare atât săteanului cât şi cărturarilor noştri.

Meritele »Gazetei« sunt fără păreche şi pentru lupta şi succesele pe toate terenele economice.

Din aceste motive participăm şi noi, cei dela »Revista Economică« cu dragă inimă la marea sărbătoare a venerabilei noastre »Gazete«, care a împlinit 70 de ani de luptă nobilă, încununată de succese neperitoare.

Dorim »Gazetei« viaţă îndelungată şi meritosului ei director şi colaboratorilor realizarea aspiraţiunilor, pentru progresul şi fericirea poporului.

In faţa primejdiei.

Introducerea în măsură mai mare a limbei maghiare în şcoalele noastre poporale, ne impune ca să ne gândim, ce este de făcut ca să ne putem conserva neatins caracterul şi fiinţa noastră naţională.

Primejdia cu atât devine mai ameninţătoare, cu cât în foarte mulţi membri din corpul învăţătoresc a intrat credinţa că numai puternicii zilei s'au îngrijit de îmbunătăţirea sorţii lor, că numai faţă de aceia trebue să fie recunoscători, că numai forţând învăţarea limbei lor, se pot mândri cu progres.

Pe lângă aceste neajunsuri legea şi inspectorii stat lui impun învăţarea limbei maghiare în aşa măsură, de sub care nici cei mai bar nici dintre învăţătorii noştri nu se pot abate, dacă nu vreau să fie luaţi la pâră disciplinară.

In contra acestei primejdii totuşi avem o scăpare: *societatea şi biserica*.

Societatea, adecă totalitatea poporului român dela opincă până la vlădică, are datorinţa să'şi conserve şi cultura şi limba, după cum sub formă de jurământ a pretins poetul: „Vorbiti scrieţi româneşte pentru Dumnezeu!“

Biserica are o chemare cu mult mai temeinică ca în trecut faţă de şcoalele poporale şi gimnasii.

Autorităţile bisericeşti trebue să introducă catechisarea şi propunerea religii în toate şcoalele, nu ca în trecut, când unii din preoţi n'au intrat în şcoală cu anii ci propunerea religiei au lăsat-o în grija dascălilor noştri.

Această stare destrămată nu se mai poate suferi pe viitor, mântuirea noastră până la alte vremuri trebue să ne vină prin biserică.

Biserica trebue să introducă răspundere şi control cu privire la propunerea religiei. Consistoarele trebue să'şi compună imprimate, prin cari protopopii în toate locurile de învăţământ se sustearnă arătarea lunară dela şcoalele din tract: când şi ce s'a propus din religie. Aceste arătări să fie o copie fidelă din ziarele şcolare, cari să fie subscrise de catechet şi de învăţător. Protocoalele să fie revidate şi controlate la esamene de protopopi, ca să vadă că nu li-sau făcut arătări falşe. Preoţii, cari n'ar corespunde poruncilor date dela consistoare, să fie luaţi la dare de seamă şi în cas de negligenţă să fie chiar pedepsiţi în bani şi în cas de recidivă cu suspendare.

Astăzi avem în unele locuri şcoale de stat, dela cari preoţii noştri primesc remunerare ca să propună religia şi, spre ruşinea lor fie zis, abia văd şcoala de 2—4 ori pe an. Ce să zicem despre celelalte şcoale confesionale, unde nici o zi n'a catechizat preotul într'un an! Perirea ta din tine Israile!

Aceste stări nu pot dăinui pe viitor, dacă mai există în sânul nostru simţ de dreptate, cinste şi dragoste de neam şi religie.

Toate aceste neajunsuri noi cei din păstorirea turmei le vedem, şi mult ne-ar plăcea să ne poată dovedi centrele episcopeşti că nu sunt aşa.

Tot archireii, respective consistoarele, trebue să compună cărţi de rugăciuni, scrieri religioase şi cărţi din viaţa martirilor, prin cari şcolarii şi poporul din satele noastre să aibă nutremânt sufletesc şi dragoste de carte scrisă în vorba lui.

La esamenele de finea anului toţi copiii mai buni, cari ştiu scrie şi ceti să fie cinstiţi cu cărţi religioase, astfel ca toate comunele să fie copleşite de cărţi româneşti.

Astăzi şi în direcţia aceasta stăm foarte slab, ba chiar aş putea zice că suntem greu păcătoşi. Cunosc două cazuri, când bărbaţi cu zel şi iubire de credinţă religie şi popor au compus cărţi de rugăciuni; dar dela respectivele consistoare nu li-s'a dat aprobarea să le poată tipări.

Aceste consistoare au lucrat contra măiestrului mare şi întemeietorul bisericei Isus Hristos. Acestuia s'au adresat odată învăţăceii zicându i: „Doamne am văzut cum cu numele tău unii scot dracii, să-i oprim“? — „Nu, căci cine lucră în numele nostru este cu noi“. Pe acest cuvânt n'au lucrat corect consistoarele, cari nu au dat voie la tipărirea cărţilor de rugăciuni.

Pe viitor trebue stârpite aceste greşeli. Din contră fie atâtea cărţi, câtă frunză şi iarbă, numai nu vateme simţul, viaţa şi moravurile religioase ale poporului.

Dacă o carte de rugăciuni nu cuprinde nimic contra dogmelor, dacă aceea propovădueşte tot ceeace învaţă biserica, dacă autorul nu cere cheltueli dela Consistor pentru imprimat, dacă aceea vădit ridică viaţa religioasă, este oare cu dreptate şi lucru moral a i-se opri aprobarea?

Din toate aceste este lucru vădit, că noi de noi şi prin munca puternică a bisericei ne putem scăpà limba şi obiceiurile străbune. Cu toţii înainte!

Sătmăreanul.

Revista politică.

După o desbatere de patru săptămâni proiectul pentru *înăsprirea regulamentului dietei* a fost primit Marţia trecută în general cu 168 voturi contra 27. Contra au votat numai deputaţii naţionalişti şi disidenţi.

Joia trecută s'a început *desbaterea specială a proiectului*, care constă din trei articoli. Desbaterea specială a articolului I a durat de Joia trecută până eri, Mercuri. La această desbatere a luat cuvântul pe rând deputaţii naţionalişti şi disidenţi, presentând la olaltă aproape trei sute de modificări. Şedinţele au fost foarte furtunoase. Preşedintele dietei a detras în mai multe rânduri cuvântul deputaţilor naţionalişti. Deputaţii au protestat pe rând contra purtării volnice a preşedintelui. Aceasta a avut de urmare alte detrageri de cuvânt. La desbaterea specială au luat până eri cuvântul deputaţii români Brediceanu, Dr. Maniu, Dr. Lucaciu, Dr. Vlad, Dr. St. Pop, Dr Suciu, Dr. Petrovici şi V Damian, propunând număroase modificări şi amendamente la articolul I al proiectului de înăsprire.

Sfârşindu-se eri desbaterea specială a articolului I, mâne se va începe desbaterea speciala a articolului al doilea, care probabil va dura iarăşi câteva zile.

*

In contra *deputaţilor naţionalişti s'a pornit o nouă goană.*

Poliţia din Arad a făcut arătare la comisiunea dietală de imunitate în contra deputaţilor Dr. Oncu, Goldiş, Suciu şi Dr. Pop, fiindcă, fără a cere permisiunea autorităţilor din Arad, au înfiinţat un *club român* fără statute aprobate. Comisiunea de imunitate a luat în desbatere această arătare şi a propus în şedinţa din 23 Martie a dietei, ca să se suspende celor patru deputaţi români dreptul de imunitate, ca să poată fi traşi la răspundere de către poliţia din Arad. Dieta va hotărî zilele aceste asupra propunerei comisiunei de imunitate.

*

In Boemia şi Moravia s'au ţinut zilele trecute nu mai puţin ca *715 adunări poporale, în cari s'a protestat energic în contra măcelului dela Cernova* şi în genere în contra apăsării naţionalităţilor din Ungaria. Luând în medie câte 900 de oameni de adunare, numărul participanţilor s'ar urca la cifra considerabilă de 650.000. Ceeace aşa credem că e ceva. Radicalii boemi, cunoscuţi ca nu tocmai buni prietini ai politicianilor noştri, au trimis două telegrame în Ungaria. Una lui Apponyi, în care înfierează politica lui nefastă şi alta dep. Benedek, felicitându-l pentru ţi-

---

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Cununiţă de mirt verde.*)

Cununiţă de mirt verde
Unde 'ntârzii aşa mult?!
Tu-mi eşti visul feciorelnic
Ce din inimă-mi s'a zmult.

Cine ştie 'n care ţară
Şi grădină îmi resai,
Unde-i mâna, ce te-a pune
Peste părul meu bălaiu?!

. . . .

Cununiţă, cununiţă
Cât de dragă îmi eşti tu:
Vino 'mpodobeşte-mi fruntea
Şi la casa lui mă du.

Emil A. Chiffa.

*) Din volumul ce va apărea în curând.

Basmul primăverei.

De Elisa Müller.

»Bună dimineaţa« — strigă Soarele sărutând pe ghiocel, care dormia încă ascuns sub plapoma caldă şi moale de zăpadă, pentruca să se scoale din somnul de iarnă. Atunci numai decât se ivi din zăpadă căpuşorul lui cel mic şi verde şi întrebă cu o voce subţire şi somnoroasă: »Dar a şi sosit timpul?« »Da, — zise soarele, — ieşi mai iute şi îmbracă-te cu rochiţa ta cea frumoasă albă, căci trebue să veşteşti sosirea primăverei«. »Dar aici sus este încă frig« — răspunse floricica — »şi Regele Iernei are să mă trimită iarăşi înapoi«. »N'ai nici o grijă de asta«, — zise din nou Soarele — »cât timp stau eu aici n'are să-ţi fie frig, o să te apăr eu în contra puterii Iernii. Vino mai degrabă şi sună tare, ca să se scoale toate floricelele«.

Atunci ghiocelul simţi, că trebue să asculte, fiindcă era cuminte şi bine crescut. Iute se şi îmbrăcă cu rochiţa-i albă ca zăpada cu colţuri verzi şi numai decât se auziră zingăte foarte încetinele, iar celelalte floricele începeau a se trezi unele după altele, îşi ştergeau ochişorii şi curioase îşi scoteau căpuşoarele puţin câte puţin din pământ.

Sunetul gingaşului clopoţel se auzi până la palatul de ghiaţă al Regelui Iernei, care, aflând de această întâmplare, se mânie foarte tare:

»Ce vrea să zică asta?« — strigă el supărat servitorilor săi: Vijelia şi Vântul, — nu auziţi nimica voi, leneşilor? Invăliţi-vă repede în mantalele voastre cele groase de zăpadă şi arătaţi floricelelor nerăbdătoare că puterea voastră nu este încă spre sfârşit«. Atunci Vijelia şi Vântul începură a sufla cu iuţeală şi scuturau sacii lor cei mari şi plini cu fulgi de zăpadă peste câmpii, iar de acoperişele caselor atârnau lungi ţurţuri de ghiaţă.

Floricelele, speriate, se băgau repede sub plapoma cea albă ce se întinsese pe pământ. Soarele însă privià râzând de jocul acesta şi le strigă, încurajându-le: »N'aveţi nici o frică, zăpada nu vă poate strica nimică, din contră, vă încălzeşte şi în curând are să apară tânăra regină a Primăverii şi va declara războiu bătrânului rege al Iernii«.

Vijelia şi Vântul se înapoiaseră la palatul de ghiaţă şi vestiră Domnului lor isprăvile urâte ce-au făcut şi aşteptau acum răsplata. Regele Iernii, cu barba-i de ghiaţă, învelit într'un cojoc de blană, şedea pe tronul său, tot de ghiaţă, şi ascultă spusele servitorilor săi. »Aşa îmi place« — grăi el — »acuma iarăşi sunt liniştit. Inainte îmi venea rău când auziam sunând clopotele primăverii. Cred acum că gingaşa domniţă Primăvară şi-a luat seamă de neputinţa ei şi nu e în stare să se lupte cu atâta zăpadă şi ghiaţă«.

»Nu te bucura prea de vreme, tu iarnă fără judecată!« — îi strigă atunci Soarele, uitându-se cu asprime la dânsul, până ce barba lui de ghiaţă începu a i se topi de căldura ce-i trimitea. »Destulă jale ai adus pe pământ, este timpul să te alungăm acuma în ţara ta de ghiaţă şi aici să vină o stăpânitoare mai dulce şi mai plăcută«.

»Să vie numai, am să o prefac în stan de ghiaţă cu mânile mele cele reci!«

»Şi eu o voiu apăra« — strigă din nou Soarele — »pe dânsa şi pe drăgălaşii ei copii şi o să vedem cine o să învingă. In sfârşit, în totdeauna dreptatea şi bunătatea înving«.

Pe când se certau Soarele cu Iarna, o fată frumoasă şi sveltă, cu păr auriu şi

nuta lui deamnă şi pentru cuvintele de apărare rostite în dietă la adresa naţionalităţilor. La această telegramă Benedek s'a grăbit a răspunde şi încă în limba cehă, ceeace nu pot mistui foile soviniste. Telegrama lui Benedek sună astfel: „Vă mulţumesc pentru felicitările trimise. Pentru sufletul meu nu poate fi nimic mai neplăcut, decât zgomotul produs de lovirea toiagelor de cerşit, pe cari le îndreaptă în potriva lor popoare destinate a fi libere, în loc de a pune umăr la umar şi mână în mână luptând impreună în contra acelei puteri opresive, care i-a adus la starea de cerşitori“. Telegrama aceasta se comentează viu în cercurile politice.

Björnson despre Români.

D-l Pompiliu *Robescu*, corespondentul din Roma al ziarului „Tribuna“ a avut zilele aceste a patra convorbire cu marele poet norvegian Björnson. Iată ce a spus între altele marele filoromân corespondentului amintit:

— Am preparat un articol pentru revista »März«; stă scris în nemţeşte colo pe masă, dar nu l'am publicat încă.*)

— Pentru ce?

— Pentru-că, acum voiu să încerc altceva pentru ajutorarea naţionalităţilor din Ungaria Ştii că între Unguri sunt două curente; unul acela al Ungurilor mari — ca să-i numim aşa — şi cari văd în viitorul Ungariei un mare imperiu, şi acela al Ungurilor mici, cari vor ca *toate naţionalităţile să aibă autonomia lor*. Eu vreau să cerc, să lansez un apel program, anume ca toate naţionalităţile *împreună cu Ungurii mici, să se unească într'un partid, un partid care va fi forte, mai forte ca toată puterea actuală a Ungariei*, şi care odată constituit va face ca guvernul unguresc să cedeze dreptăţii. In Austria există ideia aceasta, şi ziarul »Gross-Oesterreich« luptă în aceasta direcţie.

Iată pentru ce — pentru un moment — am lăsat la o parte ceea-ce mi-ai adus d-ta relativ la soarta conaţionalilor d-tale.

— Credeţi, maiestre, că aceasta unire a tuturor se va putea face? In prezent în Ungaria există aşa ceva, există partidul naţionalităţilor.

— Da, dar eu tot voi cerca. Dealtmintreli, acum câţiva ani, la Berlin, într'o conferinţă ce am ţinut, am arătat care este idealul meu, şi ceeace am spus atunci, sper că se va îndeplini. Ascultă: *Când toate naţionalităţile din Ungaria vor avea libertatea absolută de limbă*, când toate vor forma — ca în Germania — state federative, limba germană va veni — prin forţa lucrului — ca să fie cea oficială, cea care să serve numai în anume relaţiuni, iar nu ca acum când Ungurii silesc pe naţionalităţi să vorbească ungureşte şi în casă. O alianţă trebue să se stabilească, în Austria, Germania, Anglia, America pentru menţinerea păcei, şi când aceste patru puteri mari îşi vor da mâna, ca fiind din acelaş sânge, atunci pacea va dura mereu.

— Dar maiestre, mi-se pare că se vorbeşte de o neînţelegere între Anglia şi Germania, şi aproape de un răsboiu între America şi Japonia.

— Oh, se vorbeşte, dar aste sunt lucruri de jurnalişti. Fondul nu este de răsboiu, nici de neînţelegere, căci fondul nu-l cunosc decât cei-ce duc destinele păcii. Şi uite după ce mi-am ţinut conferinţa la Berlin, împăratul Wilhelm, mi-a trimis vorbă prin cineva, că este perfect de acord cu vederile mele şi că va cerca să le pună în practică. Jurnaliştii în multe cazuri denaturează lucrurile; eată acum câteva zile, un redactor dela »Il Giornale d'Italia« a scris într'un interview, care l'a avut cu mine, lucruri cari nici prin gând nu mi-au venit să le spun.

— Ziceà că aţi fi primit o scrisoare dela regele Eduard.

— Eu, eu un republican?

Şi Björnson ridică din umeri şi rîse.

— Vrei o altă probă? Uite acuarella ce mi-au dăruit'o Cehii, aceea din părete, domnul dela »Giornale d'Italia« a scris că mi-au dăruit-o ungurii, ca omagiu pentru apărarea ce le-am luat-o.

Maiestrul râde, bine dispus, şi mă priveşte.

— Am primit o scrisoare dela Maniu Cassiu), îmi spune că mi-a scris alte două scrisori, voiam să-i răspund, dar acum că ai venit d-ta, te rog să-i comunici următoarele: dânsul zice că mi-a scris în trei rânduri, eu n'am primit decât una singură sau mai bine: nu-mi aduc aminte să le fi primit pe celelalte două. Imi vin aşa de multe scrisori, că le uit şi nici n'am vreme să le răspund tuturor. Apoi, n'ar fi de mirare ca să nu le fi primit, căci poşta în Ungaria se face foarte rău, când este vorba de mine. In ceea-ce priveşte cele scrise de dânsul, spune-i că despre soarta ziaristului român, care a fost aşa de rău osândit la un an închisoare şi 2000 cor. amendă, mă voiu ocupà încurând şi voiu scrie un articol în »Die Zeit« ...

Apoi, din cutia biroului celui mic, maiestrul îmi arată două cărţi postale primite din ţară reprezentând un bătrân ţăran şi o ţărancă.

— *Sono belli i rumeni. Oh, che bella donna! bella, bella* ... Şi sunt inteligenţi ţăranii voştri! Uite cum se cunoaşte rassa latină, s'ar zice că femeia aceasta este o italiancă... frumoasă. Şi limba voastră trebuie să fie frumoasă. *Eu cetind într'o „Tribună“ ce mi-ai adus, aproape că o înţeleg;* samănă cu limba rustică latină.

— Maiestre, suntem descedenţii marelui Traian.

— Da, da, ştiu; şi sunteţi mândri de origina voastră.

— Da, maiestre, suntem mândri, şi avem o vorbă: *Românul nu piere!*

*) De atunci a apărut deja. — Red.

Cronici bucureştene.

Bucureşti, 20 Martie v. 1908.

La 11 Martie s'a început sesiunea anuală obicinuită a *Academiei Române*, la care iau parte toţi membrii din năuntru şi din afară de regat. In aceasta sesiune, care durează o lună şi se încheie în Vinerea Paştilor se fac de către membrii diferite comunicări ştientifice, literare sau istorice, se fac rapoarte pentru lucrările prezentate pentru premiare, se fac rapoarte asupra situaţiei financiare a instituţiunii Academiei, se aleg noui membrii. Tot în aceasta sesiune se face raportul comisiunii Dicţionarului limbei române, opera atât de mult întârziată, care va fi acum adusă la îndeplinire prin stăruinţa d-lui Sextil Puşcariu, membru corespondent al Academiei. Una din şedinţele publice a acestei sesiuni a fost ocupată de d-l Xenopol, vorbind despre *Teoria Istoriei*, una altă va fi ocupată de d-l I. Bogdan vorbind despre »Documentele asupra organizaţiei armatei moldoveneşti în secolul al XV-lea«. Va urma apoi discursul de recepţiune al d-lui Dr. G. Grecescu ales în 1906 membru ordinar în secţiunea ştiinţifică.

După ce se vor face rapoartele şi votările pentru toate premiile, va fi o *şedinţă publică solemnă* pentru proclamarea acelor premii.

*

Ca şi în alţi ani *Academia a primit mai multe daruri.* Intre altele, din partea M. S. Regelui, două plachete, una reprezentând România la a doua conferenţă dela Haga şi alta în amintirea jubileului militar de 50 de ani a M. S. A dăruit apoi ministerul instrucţiunei publice 12.000 lei, ministerul domeniilor mai multe documente istorice şi diferite fotografii de obiecte originale, care au figurat la expoziţia jubilară din 1906; casa bisericelor 5 manuscrise găsite prin mănăstiri; s'au mai primit apoi număroase daruri dela persoane particulare.

Toate acestea dovedesc înalta preţuire ce îi se dă acestei înalte instituţiuni naţionale de către publicul românesc. Prin atenţiunea, de care se bucură din an în an, Academia îşi măreşte apoi tot mai mult averea bibliotecii şi a documentelor cari luminează trecutul nostru.

*

Intr'un singur an aproape au căzut din drumbrava înţelepţilor neamului atâţia copaci, încât la prima ochire în şedinţele Academiei vezi lipsa lor. Nu se mai arată, adus de subsiori, bătrânul *Haşdeu*, nu se mai arată preotul bucovinean *Marian*, nu Iosif *Vulcan*, nelipsit dela sesiunile anuale, apoi *Ollănescu*, firea bună prietinoasă şi împăciuitoare.

Vor fi aleşi în această sesiune în locurile vacante: trei membrii în secţiunea literară şi doi în secţiunea istorică — membrii activi; iar membrii corespondenţi trei la secţiunea literară şi patru la secţiunea istorică.

*

De mult se tot agită ideea de a-se pune temelia unei *societăţi a literaţilor*, singura breaslă ai cărei membrii muncesc desbinaţi, sau parte chiar înduşmăniţi, de multe-ori din pricini străine de artă, ca aceea a ambiţiei ori-cărui criticastru, care cu ori-ce preţ vrea să facă şcoală încunjurându-se însă de aceleaşi talente, a căror valoare a nesocotit'o când erau sub alt steag. Afară de asta apoi sunt atâtea şi atâtea interese ale artei şi scriitorului, cari vor putea fi satisfăcute printr'o solidarizare a acelor ce scriu literatură.

In acest scop s'a şi ţinut o întrunire de mai mulţi scriitori tineri, cari au hotărât să ceară adeziunea tuturor scriitorilor români pentru a pune apoi bazele societăţii.

*

Vine Primăvara! Vine; cerul noros şi mohorât al zilelor friguroase, azi se luminează. Soarele biruit în cele din urmă de mânia acră a babelor, azi se arată cald şi strălucitor Scăldate în razele lui toate renasc. Vietăţi de tot soiul încep să furnice pe pământul încălzit; în crâng încep şoaptele paserilor — începe şi concertul Primăverii, când natura se îmbracă în haine de sărbătoare. Şi vin apoi ca să ia parte la acest concert, al cărui spectator fericit trebue să fie omul, vin şi paserile călătoare scumpe nouă, vin rândunelele să-şi caute cuibul lor sub straşină sau în podul casei, să cânte dimineaţa în zori pentru deşteptarea muncitorului. Iar copilul zăvorit în casă în timpul iernei sau încercat de vre-o boală grea va auzi cel dintâiu cântecul acestei paseri iubite pe casă şi va alerga repede înăuntru să spună mamei sale că a sosit »rândunica noastră«.

*

Scriitorul bătrân *Tolstoy*, al lumei slave şi al omenirei întregi e în ajunul unui mare jubileu al vieţii sale: jubileul de 80 de ani. A trecut în timpul din urmă prin încercările unei boale. Acest mare Tolstoy nu e numai un mare scriitor, un mare artist al omenirei întregi, ci e şi un mare filozof, un umanitarist rar în istoria omenirei, un creştin în adevăratul înţeles al cuvântului şi deci duşmanul creştinismului de stat, creştinismului puterii, creştinismului care persecută şi ucide în Rusia, iar în alte părţi desminte aceea ce a propovăduit cel pironit pe cruce. Dar poporul rusesc, care iubeşte pe Tolstoy ca literat, ca filozof, dar mai cu seamă ca creştin, vrea să serbeze şi el jubileul lui Tolstoy. Acesta însă într'un articol scris în revista »Retsch« protestează împotriva acestor sărbători populare, care se aranjează în vederea jubileului său.

M.

Inchiderea şcoalei centrale române gr. or. din Bran.

Deodată cu decretarea limbei maghiare ca limbă de propunere în şcoalele grăniţăreşti din comitatul Făgăraşului, — să vede treaba — că tot la propunerea inspectorului reg. substitut de şcoale, — comisiunea administrativă cu ordinul Nr. 246—1908 cu 1 Septemvrie a. c. închide şi şcoala română gr. or. din centrul Branului, pe baza §-lui 28 art. de lege XXXVIII din 1868 pentrucă: »în edificiul unde e instalată şcoala centrală sunt mai multe oficii, locuinţe private, se ţin adunări, e temniţa pre urei lângă întrarea în şcoală, ceeace influinţează demoralizător asupra elevilor, sunt grajduri în apropiere, curtea şcoalei e mică şi n'au loc copiii«.

Susnumitul paragraf se potriveşte cu motivele aci înşirate, şi acestea cu realitatea, ca nuca'n părete.

§ 28 art. de lege XXXVIII din 1868 zice din cuvânt în cuvânt: »Autorităţile şcoalei poporale, comitatenze şi ale statului sunt deopotrivă obligate a stărui cu toate mijloacele aparţinătoare sferei lor de activitate, ca şi edificiile şcolare existente deja, întrucât n'ar corespunde cerinţelor amintite în paragraful precedent, atât din partea confesiunilor, cât şi a comunelor, *îndată ce e cu putinţă*, să se transfoarme în chip corăspunzător cerinţelor amintite«. Iar §-ul precedent sună: »Edificiile şcolare *nou clădită*, au să fie edificate la loc să-

---

...iclat, care înconjură o faţă rumenă, cu ...chi strălucitori, venia încet pe drum. Hainele ei, minunat de frumoase, străluciau ... toate culorile, toiagul ei de drum era împodobit cu mirositoare floricele de primăvară. Se apropie cu paşi înceţi de regele Iarnă şi-l atinse puţin cu toiagu-i fermecat. Atunci florosului stăpânitor i se ...ru această atingere o lovitură de trăznet, aducător de moarte şi bătrânul se ...leca adânc la pământ. »Pleacă repede ... ţara ta de ghiaţă« — îi zise tânăra ...ăină, — »timpul tău s'a sfârşit. Eu sunt ...măvara şi de azi înainte stăpâna peste ...tă ţara aceasta!«

Degeaba se mai încercă Iarna a se ...ra, degeaba chemă Vijelia şi Vântul în ...tor. Soarele îi gonise de mult şi ţinea ...ă, ca să nu se mai apropie. Când simţì ...a că-şi perduse stăpânirea, se retrase ...ărată în palatul ei de ghiaţă.

Dar Soarele îşi aruncă razele sale ...atâta putere în pereţii lui destul de ...şi, că înainte chiar de a-şi da seamă ...a de primejdia ce o aştepta, se făcu ...izută împreună cu palat cu tot.

De-odată începură ierburile a înverzi ...sămânţele a încolţi prin toate locurile.

Ghiocelul sună mereu până se obosi ...u mai putea de slăbiciunea ce-l ajunse. ...ici Mărgăritărelul îi luă locul. Tot pă...tul se umplu de vietăţi şi de veselie ...niţa Primăvara era împodobită cu mii de floricele, cari, cu un miros ceresc, sărbătoriau sosirea ei pe pământ. Toată lumea ieşia din case şi se bucura de podoabele şi frumseţile naturii. Părinţii arătau copiilor minunile dumnezeeşti şi le ziceau: »Vedeţi, dragii mei, aşa este în lume, după zile grele şi vijelioase, D-zeu iarăşi trimite zile senine şi vesele de primăvară. Şi deşi cade zăpadă rece şi suflă vijelii geroase, razele calde ale Soarelui iarăşi le împrăştie şi ne fac să uităm vremurile cele triste. Tot aşa este şi în viaţa noastră: binele şi răul se schimbă mereu şi ferice de voi, dacă în vijelia vieţii vă veţi păstra inimile curate ca floricelele şi când Tatăl nostru din ceriuri vă va chema la reînviere, să înfloriţi ca şi copii Primăverii la o viaţă mai fericită!«

(„Amic. Tiner.“) Trad. de *Tuşa Tilda.*

Moş Noe cel bătrân şi Ispititorul.

— Ispravă din bătrâni —

Moş Noe s'a fost apucat de lucru cu mâni cu picioare. Şi-a fost sădit o tablă de vie, cât îţi era mai mare dragul să-o vezi. O cultivà şi lucrà cu mare bucurie, că-i plăceau foarte mult strugurii.

Pe când astfel lucrà obosind, de-odată răsare înaintea lui ca din pământ, un jidan cu perciuni până la buzunarele căbatului, cu un nas lung încobilat, cu o barbă rară până la genunchi. El umbla desculţ ducând cizmele fără călcâe în spate, — şi cum veni printre rânduri, dedeparte începù:

— Handlè! Handè! Io cumperà tot ce mii dà!

— Ho! ho! — începù Moş Noe, ştergându-şi sudorile de pe frunte, — eu în corabia mea am scăpat din potop pe toate soiurile de animale, dar aşa ceva nici n'am văzut. — Oare de cele sburătoare, ori de cele cu patru picioare să ţine pocitura asta?

— Auzi la Dumnitale? Io cumper tot ce la tine nu-ţi mai trebue!

Nu te-'nţeleg! — Ce vreai mă pricoliciule?

— Gheşeft! — Dar nu ştii... gheşeft!

— Eu nu ştiu ce-i ăla! — Patru sute de ani am trăit până acum, dar eu aşa ceva n'am auzit, nici pocitură ca tine n'am văzut.

— Nu văzut! Ei bine, vezi tu Moş Noe, ala gheşeftu, de che io într'o zi şi-o noapte facem la thine viţa asta de vie uscată, se aibe pline cu struguri coapte, — atunci ala »geşeft«, ce nu trebui aşteapte pune la toamne, poţi munca mâne, nu mai departe, — zise jidanul punându-şi calabalicul cu cizmele jos, şi şezând pe-on bolovan.

— Ce? tu ai darul la aşà ceva?

— Von mir aus! Noe-Leben, io am dar la ori-ce gheşeft, fac la tine ce-am spus, dar tu trebui să dai la mine ce ţi-oi cere, — che altcum »geşeft« nu se pomeneşte.

Ştii ce? Eu ţi-oi da ce vei cere, — dar dacă vei minţi, — ţi-oi da o păruială aşa că-ţii uita a mai geşeftui, — dar fie, ţi-oi da ţie strugurii ăia, pe care tu iai putea fermecà pe viţa mea cea uscată... te învoeşti?

— Ala nu potem, — dar la mine trebui on miel, on leu, on moime (maimuţă) şi un porc!

— Măi... întunecate-ar pământul, — păi ce-i şti tu isprăvi cu ăştia.

— Fără ala, nu putem face gheşeft dache ala dai, io fac pune mâne seara struguri copţi pe viţa ta uscată.

Moş-Noe nebănuind vr'o înşelăciune îi aduse prăpăditului jidan cele scule, mielul, leul, moima şi porcul. — Apoi îl lăsă cu ele la un loc, să-şi facă »gheşeftul«, şi bătrânul se întoarse la casa sa, bătându-şi capul, că oare anume, ce n'or mai putea oameni descoperi, — dacă şi »gheşeft« ştiu ei face.

Jidanul însă, care era un »şochter«, iute ucise mielul, apoi leul, moima şi în urmă porcul, aşa pe rând vărsându-le sân-

nătos, să fie uscate şi amăsurat numărului elevilor, să fie provăzute cu un număr suficient de odăi spaţioase, vederoase şi uşor de aerizat«.

Unde-i puşcăria d-le substitut? ori multele oficii, locuinţele private şi grajdurile? Nici pomeneală de ele în §. 28. Esenţa e: salele de învăţământ. Sunt corăspunzătoare? Sunt igienice? Desigur că sunt, căci nici dl substitut, nici alţi inspectori reg. cari după vremuri au vizitat aceste şcoale, în decurs de 40 de ani, decând ele există aici, nu au făcut nici când vr'o observaţie contra lor.

Locuinţele şi cancelariile notarilor, locuinţa şi cancelaria preturei, oficiile matriculanţilor civili şi puşcăria sunt în partea vestică şi în etajul edificiului, iar şcoalele în partea sudică cu intrare cu totului tot separată şi despărţită prin »Valea rece« care trece pe sub acest edificiu comun. Că curtea şcoalei e prea mică — nici poveste; — din contră, dela treptele şcoalei începând, nemijlocit se extinde un teritor de 56 jugere catastrale, proprietatea celor 13 biserici brănene, susţinătoarele acestei şcoale, aşa dară cred că e loc aproape suficient pentru a să juca copiii.

De altfel legea prevede două admoniţiuni înainte de a se închide o şcoală. Aceste în cazul de faţă n'au premers.

Graba, cu care s'a decretat închiderea acestei şcoale, se esplică uşor, dacă avem în vedere, că aici în centrul Branului există şi o *şcoală de stat*, care cam cu greu îşi poate aquira contingentul de elevi recerut de lege.

Reprezentanţa bisericilor brănene de altfel de mult s'a ocupat cu idea de a-şi zidi un edificiu propriu şi separat numai pentru şcoala centrală, în care să se adăpostească şi scoala de fetiţe, pentru care astăzi plătim chirie. Afacerea însă s'a tot trăgănat; ba în urma legii nouă şcolare mulţi erau de părere, ca să se reducă unul, sau două posturi de învăţători din centru, iar pe sate, ne pierdusem aproape cu totul nădejdea, de a mai putea susţinea vr'o şcoală cu caracter confesional.

Vizitarea şcoalelor din comunele brănene de către dl inspector reg. substitut şi mai cu samă ţinuta sa arogantă, ameninţările cu detragerea ajutorului de stat şi închiderea şcoalelor, prin cari — după cum am auzit că s'ar fi exprimat în cercul cunoştinţelor Dsale — »a băgat în groază scaunele şcolare şi pe învăţătorii«, şi cu deosebire ordinul de închidere a şcoalei centrale, — ca prin farmec a schimbat dispoziţiunea spiritelor.

Vrednicul prezident al celor 13 biserici române din Bran, parohul George Enescu, sprijinit deaproape de neobositul protopop tractual Ioan Hamsea, a convocat pe mai mulţi fruntaşi brăneni, cu deosebire preoţi, la mai multe conferinţe, în cari s'a discutat temeinic chestia şcoalei centrale, şi rezultatul a fost, că în urma propunerii bine motivată a preotului George Babeş, reprezentanţa bisericilor în şedinţa sa dela 20 Faur a. c. cu unanimitate şi mare însufleţire a decretat susţinerea şcoalei centrale române gr. or. din Bran, în actuala ei formaţiune (cu trei puteri didactice).

O comisiune aleasă în aceasta şedinţă, a căutat şi aflat mijloacele, din cari să se acopere salariile învăţătorilor, cari în senzul legii şcolare deocamdată ating suma de 4000 cor. — a căutat şi aflat cel mai frumos loc în centrul Branului, unde are să se instaleze şcoala centrală, cumpărând hotelul »Kurmes« cu spaţioasa lui curte, şi un loc viran lângă valea »Turcu« cu 14,400 cor., a căutat şi afiat mijloacele din care să se acopere aceasta sumă, precum şi suma de 16,000 cor. pentru adaptarea caselor cumpărate, iar reprezentanţa în şedinţa sa din 3 Martie a. c. a aprobat unanim propunerile si paşii între prinşi de comisiune.

De aceea mângăiaţi-vă prea cinstiţi şi venerabili bătrâni, cari mai sunteţi în viaţă, odihniţi-vă linişt ţi. umbre scumpe ale iubiţilor noştri răposaţi, cari cu entuziasmul vostru aţi înfiinţat această şcoală centrală şi din sudoarea voastră v'aţi susţinut! Noi, fii şi nepoţii voştri, dintre cari cei mai mulţi am supt laptele învăţăturei în ea, nu vă vom face ruşinea ca la cea dintâi suflare de vânt potrivnic, să părăsim cu laşitate această puternică redută de voi croită şi lăsată noauă în grije şi pază.

Vrednicii preoţi brăneni, la rîndul lor, conştii de frumoasa lor misiune, ajutaţi de harnicul protopop Hamsea, au îndemnat, sfătuit şi luminat poporul de sub păstorirea lor, arătându-le folosul şcoalei confesionale şi rezultatul este peste aşteptare mulţămitor.

Inceputul l-a făcut parohia Sohodol biserica nouă, unde pe lângă ridicarea salarului învăţătoresc pretins de noua lege şcolară, parohenii mai jertfesc şi pentru zidirea unui nou edificiu corespunzător. A urmat comuna Poarta, care asemenea urcând salarul, face şi şcoală nouă, apoi Moeciul-inferior, Cheia, Moeciul-superior, Fundata, Şirnea. Şi avem convingerea nestrămutată, că toate comunele brănene, afară poate de una, vor susţineà caracterul confesional al şcoalelor lor, fără a mai reflectă la ajutor de stat.

In faţa acestor mulţămitoare stări de lucruri în Bran, admirabil se potriveşte următorul pasagiu, ce-l reproduc din ziarul »Lupta« Nr. 53, care în articolul de fond zice între altele: ...»Uită că prin loviturile lor ne deschid numai ochii şi — fără să ne poată strică — ne leagă cu atât mai tare de acele bunuri, cari sunt nedeslipite de sufletul nostru, de limba, de legea şi de mândria noastră naţională«.

De altfel, contra decisului comisiunei administrative s'a înaintat recurs, — căci dacă voim să ieşim din vechiul edificiu vom ieşi de bună voie, nu împinşi de spate. Comunele politice însă vor aveà să restitue bisericelor partea aliquotă din edificiul comun ($^1/_3$ parte), căci în caz contrar bisericele îsi vor susţineà dreptul de proprietate, şi dacă vor ieşi cu şcoala d'acolo, vor putea cu înlesnire închiria partea lor din edificiu cui ar voi, bunăoară vr'unui harnic meseriaş, care are cu deosebire lipsă de apă la îndemână, cum sunt spre pildă argăsitorii, faurii etc.

Iar dl inspector substitut de şcoale, în urma succesului raportat în comisiunea administrativă, şi în urma vizitării şcoalelor prin comunele brănene, poate medită în linişte asupra proverbului românesc: »Unde dai şi unde crapă«.

Delabran.

ŞTIRILE ZILEI.

— 20 Martie v.

La jubileul »Gazetei«. Săptămâna din urmă ne-a adus manifestaţii de simpatie şi de încredere, ce ne onorează şi ne înalţă sufletul. Incepând dela numărul duplu, ce a apărut la 12 Martie st. v., am publicat în toţi numerii noştri felicitări, ce ne-au venit din toate părţile.

Miercuri în 12 Martie v. directorul foaiei noastre a fost salutat de membrii redacţiei, administraţiei şi a tipografiei noastre şi aducându-i-se urări de bine şi de fericire prin graiul redactorului Victor *Branisce* i s'a prezentat drept aducere aminte o splendidă cunună de lauri cu treicolorul nostru purtând inscripţiunea: *In amintirea jubileului de 70 ani a »Gazetei Transilvaniei«, 1838—1908 — d-lui Dr. Aurel Mureşianu — Redacţia, Administraţia şi Tipografia „Gazetei".*

In aceeaşi zi directorul nostru a fost salutat de presidiul Reuniunei rom. de gimnastică şi cântări, reprezentaţi prin d-nul paroh Dr. V. *Saftu*, ca preşedinte şi secretarul Reuniunei Victor *Branisce*.

Dumineca la amiazi în 17 Martie st. v. d-l director al gimnaziului român Virgil *Oniţiu* şi dirigentul şcoalei reale române, d-l prof. George *Chelariu*, au adus d-lui Mureşianu felicitări şi urări de prosperitate din partea corpului didactic al şcoalelor secundare române din Braşov. D-l Oniţiu a accentuat între altele însufleţita conlucrare a întemeietorilor »Gazetei« la fundarea gimnaziului din Braşov. D-l Mureşianu a mulţumit emoţionat corpului profesoral, asigurând pe reprezentanţii săi, că precum în trecut, nu va şovăi nici în viitor nici un moment de-a face, dacă va avea zile, tot ce-i va sta în putinţă pentru apărarea intereselor de viaţă a şcoalelor române şi în deosebi a şcoalelor secundare române de aici, interese ce concad cu interesele noastre de existenţă naţională.

In nrul dela 12 Martie v. am făcut amintire despre o întrunire, ce-a fost conchemată de mai mulţi fruntaşi ai Românilor braşoveni, în scop de a se sfătui cum să serbeze jubileul ziarului nostru. Aceasta întrunire s'a ţinut Vinerea trecută, fiind foarte numeros cercetată de fruntaşi români din Braşov şi comitat şi, după o scurtă sfătuire, s'a ales un comitet compus din d-nii I. Lengheru, Dr. Vecerdea, Petru Popovici şi D. Marcea jun., care a fost însărcinat cu aranjarea serbărei la timpul său.

Inmormântarea d-nei Maria Garoiu. Din Zărneşti ni-se scrie: Cu o pompă rara, cu un ceremonial imposant s'au aşezat, Luni în 30 Martie c. spre vecinică odihnă rămăşiţele pământeşti ale unei distinse dame române, Maria *Garoiu* născ. Meţian. Funerariile religioase le-au indeplinit 17 preoţi, în frunte cu Prea Cuviosul egumen-arhimandrit al Hodoş-Bodrogului Augustin *Hamsea*, cu Prea Cuviosul protosincel Dr. Eusebiu *Roşca*, şi cu P. On. Mateiu *Voileanu*, asesor consistorial, Vasile *Voina*, Ioan *Hamsea* şi Ioan *Dan*, protopopi, iar cântările le-a înălţat corul a 12 învăţători tractuali cu colaborarea distinsului cântăreţ Iosif *Runcean*, paroh în Măgura. Cortegiul funebral a fost însoţit de excelenta orhestră orăşenească din Braşov.

Multele şi frumoasele coroane, cari împodobeau sicriul şi carul mortuar, precum şi mulţimea persoanelor din apropiere şi din depărtare, cari au însoţit-o până la mormânt, sunt o dovadă de stima şi consideraţiunea generală, de care se bucura răposata în viaţă. In biserică, unde s'a făcut slujba d-zeească, părintele arhimandrit *Hamsea*, cu talentul său oratoric, a stors admiraţiunea şi recunoştinţa jalnicilor ascultători pentru înaltele calităţi ce decorau sufletul defunctei. Odraslă nobilă a familiei Meţian, Maria Garoiu a strălucit între femeile române, mai ales prin energia sufletului şi prin o minunată putere de creaţiune, nota cea mai distinctă în caracterul şi tradiţia acestei familii. Pe pragul mormântului dl advocat Ioan *Lenger* a rostit un pătrunzător cuvânt de jale şi de despărţire.

»Reuniunea femeilor române din Zărneşti«, înfiinţată la 1881 şi condusă până acum 27 ani dearândul de nobila răposată, întreaga societate românească din Zărneşti, pentru care a avut pururea o ideală solicitudine, vor aveà multă vreme să deplângă această pierdere cu adevărat ireparabilă, mai cu seamă în zilele de grea încercare, prin cari străbatem. Maria Garoiu născ. Meţian a fost o matroană română genială şi entuziastă, ca puţine altele în zilele noastre. Dragostea ei sinceră pentru progresul social, pentru bine şi frumos — o vom binecuvântă în veci. *Un Zărneştean.*

Prelegeri publice în Braşov. Ciclul de prelegeri publice, iniţiat de desp. I. (Braşov) al »Asociaţiunei«, se va continua *Dumineca viitoare* (23 Martie v. — 5 Apr. v.), când d-l profesor *Ioan Petroviciu* va vorbi despre »Urme din Roma antică«. Fiind prelegerea împreunată cu *proiecţiuni*, credem, că va fi înţeleasă cu înlesnire şi va fi urmărită din partea publicului cu tot interesul, ce o merită. — Inceputul la oarele 6 p. m.; localul: sala festivă a gimnaziului român din loc.

In cele două Dumineci trecute a ţinut d-l profesor Dr. Alexandru *Bogdan* prelegerea sa anunţată despre poema lui Eminescu »*Strigoii*«. D-l prof. Bogdan s'a dovedit în ambele Dumineci ca un distins conferenţiar, ştiind să acapareze atenţiunea publicului număros prin expunerile d-sale bazate pe un aprofundat studiu al creaţiunii nemuritorului Eminescu. Intr'o expunere cât se poate de clară şi distractivă conferenţiarul a arătat isvoarele de inspiraţiune ale poetului la scrierea poemei »Strigoii«, a arătat credinţele poporului nostru despre strigoi şi la alte popoare şi a inzistat asupra subiectelor analoge din literaturile străine.

Publicul prezent a distins pe d-l prof. A. Bogdan cu bogate aplauze şi felicitări pentru succeasa şi instructiva d-sale conferenţă.

Comisari ministeriali în gimnazii. Ministrul Apponyi, după ce ne-a dat gata şcoalele noastre poporale, îşi îndreaptă acum atenţiunea d-sale »binevoitoare« asupra gimnaziilor noastre, căci iată ce se anunţă din Budapesta:

Ministrul de instrucţiune publică, contele Albert Apponyi, a delegat pe un membru al conziliului regnicolar de culte şi instrucţiune publică, ca comisar la gimnagiul din Beiuş, însărcinându-l ca de vizu să se convingă, *în ce măsură se predă limba şi literatura maghiară* în acel gimnaziu cu limba de predare românească. Se zice că ministrul va esmite şi *alţi comisari la gimnaziile, în care limba de predare nu e cea maghiară.*

Videant consules....

Tovărăşiile şi proiectul de budget. Ministrul ungar de agricultură a preliminat în budgetul resortului său pentru ajutorarea diferitelor tovărăşii săteşti sum de 1,995.000 coroane, cu 700.000 coroan mai mult decât în anul trecut. Pentru tovărăşiile de consum, producţie şi valorzare a productelor agricole, ministrul ce suma de 400.000 coroane, iar pentru prmovarea culturei poamelor 160.000 co Pentru diferite societăţi şi fonduri de ajtorare a muncitorilor agricoli s'a prelimnat o jumătate milion de coroane. Tovrăşiile (însoţirile) de lăptărit vor pri suma de 125.000 coroane. Pe sama torăşiilor pentru valorizarea vinului, prec şi pentru cele alcătuite în scopul prorării de diferite maşini agricole, îndeos pluguri cu aburi, s'au preliminat de amenea sume considerabile.

Reînsănătoşarea lui Tolstoi. Cont Leo Tolstoi poate vorbi de noroc, căci toată boala sa gravă, care nu mai dă speranţă că o va învinge, s'a reînsănăto pe deplin. El face iarăşi plimbările şi zitele sale obicinuite pe la ţăranii a din jur de Jassnaia-Poliana. In mome

---

gele la rădăcina viţei de vie, — iar pieile le luă în spate, drept plată pentru osteneală.

In ceea zi seara, Noe văzu cu ochii că pe viţa de vie cea cu pricina sunt nişte struguri mari, copţi frumoşi în boabe, — dar durere erau »roşii«.

— Iată Noah-Leben, aicea ce struguri minunaţi pe viţa ta de vie!

— Văz, — dar ia seama, că de 400 de ani, de când mănânc struguri, şi astâmpăr din dulceaţa lor setea mea, — eu încă struguri roşi nu am văzut.... aceştia nu-i mănânc... uite... parcar ar fi de sânge?

— Ala nu-i nimic.... ala »*gheşefl*«, — vezi ala strugure nu-i de mâncat, — ala faceţi »*vin*«, şi beţi!

— Ce fel bre? — *Vin*, — dar ăla ce-o fi!

— Chind culegeţi strugure tot coaptă, stoarceţi şi curge mustu şi din ăla asa inferbântat *vin* o fi. Chind beai Noe Leben, să te simţi în raiu nu alte.

— Bine — dar unde-i mielul, ieul, moima şi porcul?

— Ai... vai... Noah-Leben, ala muncat strugurele fermecat, şi dus la raiu« zise jidanul şi se făcu nevăzut, — iar Noe începu a stoarce şi a cunoaşte *vinul*....

La răspântiile dealurilor să-'ntâlni jidanul cu dracul:

— Bun sositul soaţe! — Dar cum o potrivişi cu bătrânul Noe, care mâncând dulceaţa de struguri stâmpărători pururea lăuda pe marele Savaoft, ear pentru stăpânul pământenilor, nu făcea nici o slusbă, — de mult mi-am bătut capul şi nu-l putui pe Noe potrivi într'un corn de capră.

— Hea. Domnule Lucifer, trebue să ştii că a face »gescheft« e una, şi a lucră pentru plată e alta, — dă-mi darul să fiu nevăzut, — adică văzând cu ochii să înşel muritorii din lume, şi eu ţi-oi spune ce ţi-am isprăvit.

Lucifer numai decât îi puse un corn de al lui în frunte, şi-i zise:

— Aci ţi-e darul, — dar cu Noe cum stăm.

— Aşa, — de aci înainte îşi va face beutură din struguri, — aceea va fierbe, ca sângele animalelor oltoite în viţa de vie. Când va bea Noe şi urmaşii lui câte un păhar, vor deveni blânzi şi îngăduitori, ca mielul.

— Oho! — asta nu-mi place! —

— Stai numai ... încă n'am gătat... iar după două pahare vor deveni măreţi, curagioşi, ca leul, — şi vor îndrăznì mult a face, ca tu să-i poţi acuză către Savaoft.

— Asta-i bună.

— Vor bea trei pahare — şi atunc tu vei fi mulţumit a râde de ei, căci vor deveni ca maimuţele, desbrăcându-se de tot cei omenesc, şi făcându-se de râs înaintea iadului întreg, prin care purtare ângerii lor îi vor părăsi.

— No asta-mi place şi mai tare.

— Iar bând patru pahare, — vor devenì porci scârnavi, tăvălindu-se în noroiul păcatelor — gata numai, ca tu cu iadul tău să-i ucideţi şi să-i ferbeţi în căldările voastre.

— Bravo-o-o Şloimi! — Bravo! — strigă Lucifer cu bucurie — Neamul tău de azi înainte va avea tot aurul pământului, şi va domni trăind din »geşefturi« aşà de minunate, ca şi acesta.

Ceriul trăzneà, vântul suflà, petrile gemeau, — şi bietul Noe, dormià dus desvălit în casa sa, — iar Ham la râs; — şi Lucifer s'a bucurat,... şi jidanului i-a plătit şi-i plăteşte în două îndoit acest geşeft, — căci a prefăcut din darul ceresc otravă omorîtoare de trup şi suflet.

Ferbeţi vinul, ca să rămână curat, gustos şi dulce, — iar voi să rămâneţi ai lui Dumnezeu, care să Vă ajute la toţi Aşa doreşte

Noiu Oarzin.

de față Tolstoi lucrează la o operă însemnată de povești pentru cei mari și pentru copii pe care Tolstoi o numește: *„Testamentul meu«.* Dorința lui Tolstoi este ca aniversarea a 80-a a nașterei sale să fie serbată prin opere filantropice. Se mai anunță că Tolstoi plănuește de a îndemna pe ministru-președinte Stolypin, cu care are legături strânse de amiciție, să dobândească o amnestie pentru anumite categorii de criminali politici. O altă dorință a lui Tolstoi este ca să se edea o istorie a religiunilor cu deosebită considerare la sectele rusești. Academia de stiințe din Petersburg a fost informată de aceasta dorință. — La rugarea lui Cercov și a altor amici ai săi, Tolstoi s'a învoit să se serbeze aniversarea a 80-a a lui. S'a rugat însă ca aceasta să se facă fără sgomot căci zise el: »Dumnezeu nu e în larmă și în vijelie«.

Din Christian ni se scrie: Sâmbătă seara în 28 Martie st. n. a. c., muzica-fanfară a locuitorilor Sași din această comună a făcut, în semn de stimă, o serenadă la locuința d-lui *N. Hamsea*, executând cinci piese, între cari 3 cântece românești și două nemțești. După terminarea acestora a avut loc o întrunire amicală la casina din localul *»Zum grünen Baum«*, la care au luat parte un grup din inteligența săsească din loc, cu care prilej s'au ridicat și câteva toaste însuflețitoare. D-l Hamsea a rostit un toast însuflețit pentru armonica conlucrare a locuitorilor Sași și Români în toate afacerile de interes obștesc.

A apărut Nr. 3 din „Sănătatea", foaie pentru igienă și medicină populară de sub direcțiunea dlui medic Dr. George *Baiulescu* cu un bogat și foarte instructiv conținut. Sumarul acestui număr este următorul: »Despre boalele molipsitoare (infecțioase) și causele lor«. — »Despre vindecarea boalelor (Idroterapia)«. — »Povețe pentru bolnavi, cari sufer de grumaz». — »Mijloace pentru preservarea cheliei«. — »Rețete folositoare« — »Spicuiri din diferitele ramuri ale științei medicale«.

Recomandăm cu toată căldura spre abonare această folositoare și bine redigiată revistă. Abonamentul pe an pentru Austro-Ungaria 5 cor., pentru România 6 lei 50 b. Redacția și Administrația Brașov, Strada Vămii 36.

Un onorar monstruos. »Universul« lui Reclam, foaie ilustrată săptămânală (editor Filip Reclam jun.) din Lipsca (Leipzig), a escris un onorar de 30.000 de mărci germane din incidentul jubileului foaiei de 25 de ani, care se va serba în Octomvrie a. c. Un astfel de onorar monstru nu s'a mai publicat nici chiar în Germania, țara cea mai darnică, ni se pare, care știe să remunereze pe autorii romanelor de valoare. Onorarul se va conferi celui mai bun roman scris pe 120 coloane. S'a calculat cât s'ar veni pe un singur cuvânt din acele 30.000 de mărci și facitul este, că un singur cuvânt se remunerează după împrejurări cu 1 m. și 20 fil.

Unde e norocul, ca la noi să fie un roman remunerat cel puțin cu $^1/_4$ adecă cu 7500 m.?

Fundațiunea »Bárdosy«. Ni se scrie din Turda, că în favorul înmulțirei fondului originar al fundațiunei »Iuliu Bárdosy« pentru ajutorarea și premiarea elevilor din Școala poporală română gr. cat. de acolo au mai contribuit: Dnii Iuliu C. Vlăduț director executiv al Arieșanei 5 cor. Alexandru Gaia cassarul Ariesanei 3 cor. Iovian Mureșan protopresbiter gr. or. al Turdei 2 cor. Iosif Costin protopop districtual gr. cat. al Turdei 2 cor. Gregoriu Pop notar comunal al Ceanului mare 2 c. Dr. Valeriu Moldovan advocat în Turda 2 cor. Samoil Poruț paroh gr. cat. în Ceanul deșert 1 cor. Ioan Boeriu paroh gr. cat. în Lechința-murășană 1 cor. Samoil Rogozan proprietar în Turda 1 cor. și Mihail Găzdac învățător poporal gr. cat. în Poiana-Arieșului 1 cor.

Strămutarea polilor. Un scriitor englez cu numele Moses Coatswort, a sosit de curând din Alaska (Asia) la Victoria — Columbia britanică. El și-a adunat în regiunea extremă nordică dovezi, că polii își schimbă poziția. El a declarat, că partea locuită din Canada (America) este impinsă din ce în ce spre Nord, pe când Siberia devine tot mai rece.

Un funcționar penzionat în etate de 41 ani se recomandă ca cassier la vre-o bancă, dispunând de cunoștințe de bancă cât și de cauțiune. Adresa la redacția »Gaz. Tr.«

Fabricanții de beuturi spumegătoare se vor interesa de a ști, că nu mai este de lipsă a întrebuința acid carbonic artificial, care nu e spornic. Etablismentul grandios a lui Muschong dela băile Buzias pentru prepararea de acid carbonic natural lichid și foarte curat liferează acest acid în ori și ce cantitate.

Doftoriile, precum se știe, nu se prea socotesc între plăcerile vieții, dar Emulsiunea lui Scott se poate socoti ca atare, luând în considerație faptul: de câte dureri și suferințe a ferit copiii. Emulsiunea lui Scott vindecă ori și ce boale, care se pot cura cu untură de pește Emulsiunea are gust bun și e fără miros, de aceia și copii o iau bucuros. Emulsiunea lui Scott se află în toate farmaciile.

Întregirea salarelor învățătorești.

În urma întrărei în vigoare a legei școlare apponyiane, o vie mișcare agită comitetele și sinoadele noastre parohiale în căutarea căilor și mijloacelor pentru păstrarea caracterului confesional a școalelor noastre.

Foarte mult s'a scris și discutat asupra acestei cestiuni de o deosebită importanță, dar aproape întotdeauna nu s'a dat cuvenita atențiune dorințelor și părerilor învățătorilor noștri, — în primul rând interesați și chemați a'și spune vederile în această afacere gingașă.

E un obiceiu înrădăcinat și un rău învăț practicat, că aproape în toate cestiunile noastre sociale ne am dedat a cumpăni părerile învățătorilor noștri cu măsura superficialităței și bagatelisării.

Dela cel mai neînsemnat epitrop bisericesc, până la cele mai înalte fețe bisericești, — când e vorba de a cumpăni și ameliora năcazurile învățătorilor noștri, — aproape fără escepțiune se arată prea puțină bunăvoință și energie în îmbunătățirea stărei lor insuportabil de grea și plină de lipsuri și nevoi.

Acest lucru se dovedește cu prisosință mai ales acum, când pretutindenea se discută aflarea mijloacelor pentru întregirea salarelor învațătorești la minimul prescris de lege.

Sunt, ce e drept, un număr disparent de comune, cari, cumpănind cu o judecată vrednică de toată lauda starea de tot umilită a învățătorilor lor, au decis întregirea salarelor învățătorești, încă de acum.

Ce fac însă cele mai multe comune?

Partea cea mai mare din ele, văd că nici acum și sunt convinse, că nici în viitor nu vor putea întregi salarele învățătorești la minimul prescris de lege și cu toate acestea puțin le pasă de starea nesuferit de grea a învățătorilor în aceste greie și scumpe timpuri și cu îndârjire amână timpul pentru cererea ajutoarelor dela stat până la 1910.

O parte mai mică însă din comune, — onoare esceptiunilor — cari au, și pot pune în aplicare încă de acum întregirea salarelor învățătorești, au decis urcarea acelora, dar numai pentru ceasul din urmă, adecă pentru anul 1910.

Întreb: Oare pentru-ce atâta îndârjire în aceasta afacere, când e constatat, că învățătorii noștri, cu prea puține esceptiuni, își fac datoria lor cu o silință și râvnă vrednică de toată lauda și când e știut, că 300 fl. (unde sunt în realitate) și pentru traiul unei familii de ziler e un minim neîndestulitor.

În cauza aceasta mi-s'ar putea pune în vedere o mulțime de neajunsuri și scuze, atât cu temeiu cât și fără temeiu, dar cei cari se gândesc, mai cu drept, mai fără drept la așa ceva, să cumpănească și să cugete la greul traiu al zilelor de azi și la datorințele înmulțite ce s'au pus pe umerii învățătorilor cu întrarea în vigoare a legei apponyiane.

Să se cugete, că o bună parte dintre învățătorii noștri vor fi siliți să se ducă în pensie înainte de a li să întregi salarele, — pe basa salarului celui vechiu, — ceeace e o mare perdere la stabilirea dreptului de pensiune.

De aceea cu drept cuvânt plângerile și îngrijirile învățătorilor noștri se înmultesc și cresc zilnic în speranța ajutorului dorit, care pe lângă toate opintirile lor va întârzia, până când cei mai mulți vor trebui să facă de silă, ceea-ce ar putea să facă deacum pe lângă puțină bunăvoință și tragere de inimă.

În speranță, că voiu contribui cât de puțin la deslegarea mulțumitoare a acestei cestiuni, îmi iau îndrăzneala a face următoarele propuneri:

1. E timpul ținerii sinoadelor protopopești, în cari sunt și un frumos număr de învățători membri. Aceștia, împreună cu alți sprijinitori și binevoitori ai causei lor, să facă obiect de discuție în sinoadele protopopești cestiunea întregirei salarelor învățătorești, in scopul, ca acolo, unde sunt și se pot realisa mijloacele necesare, să se întregească salarele învățătorești încă de acum, iar acolo, unde nu sunt și după toate probabilitățile nu se vor putea realisa nici în viitor, să se facă pașii necesari cât mai iute, pentru dobândirea ajutorului necesar dela stat.

2. In fie-care cerc electoral, învățătorii să roage pe deputații sinodali ai cercului respectiv, ca și dânșii, — încă în sesiunea anului acesta, — să facă obiect de discuție această cestiune în sinoadele diecesane în înțelesul punctului 1.

3. In conferintele învățătorești, — barămi după eshauriarea programului, — să se discute aceasta cestiune și în conformitate cu vederile și înțelegerile stabilite acolo, să se adreseze memorii, autorităților noastre superioare bisericești.

Acestea ar fi părerile mele în această cestiune, care, ori cum li s'ar părea unora, e o cestiune, care — luând în considerare cele de mai sus, — nu mai poate suferi amânare, căci lipsa e mare și poate aduce neplăcute surprise. *B—dur.*

Vești bune din Săcele.

Onorată Redacțiune!

Cetind în unul din numerii »Gazetei Transilvaniei« că până in prezent abia două comune bisericești din acest protopopiat s'au declarat pentru susținerea din propriile mijloace a școalei confesionale — pentruca să nu se creadă, că în alte comune nu s'a făcut nimic în această direcțiune — rog binevoiți a da loc în ziarul Dvoastre acestor comunicări:

Preoțimea împreună cu fruntașii români din Săcele (7 sate) încă la începutul lunei lui Decemvrie anul trecut au ținut în școala română din Cernat o consfătuire în această privință. Toți preoții și fruntașii s'au hotărât pentru susținerea școalei confesionale — promițând fiecare în parte — că va căuta să realizeze această ideă.

Am cunoștință, *că mulle din parohiile aceste au și votat întregirea prescrisă de lege.*

In parohia noastră *Satulung S. S. Arhangeli* s'a ținut comitet în 31/I a. c. care a hotărît cu mare însuflețire întregirea salarelor la minimul prescris de legea nouă pentru toți trei învățătorii. Iar sinodul din 3/II a. c. în urma vorbirilor convingătoare a aprobat cu unanimitate această hotărîre, votând totdeodată și în anul acesta fiecărui învățător câte un adaus sau ajutor de 50 cor.

Sper, că jertfa adusă de parohia noastră va fi tot atât de bine primită — ca și a altor parohii harnice — câtă vreme dela comuna politică în împrejurările de față nu mai putem aștepta nimic. Avem și alt neajuns, 72 familii — cele mai cu dare de mână — după cum documentează statistica din anul acesta — au emigrat în România — rămânând ca toate sarcinile să le supoarte cei rămași — cari partea cea mai mare sunt oameni, cari se nutresc cu palmele.

Totul ce ne ajută însă pe noi — este spiritul de jertfă și duhul păcii și al dragostei ce dăinuește în parohia noastră. Am avut apoi parte de o bună conducere și administrare a averii bisericești. In scurt timp am ajuns la frumoasa sumă pe 38,667 cor. 83 fil bani gata și 10.000 cor. pământ. S'a înființat apoi de 2 ani un fond preoțesc, care astăzi reprezintă suma de 651 cor. 75 bani gata și 500 cor. în pământ, și avem în fine colectați pentru zidirea unei școli nouă — 4800. cor.

Pe lângă aceste parohienii noștri au suportat din propriile mijloace o reparație a bisericei, care a costat 5239 cor. și o curățire a templei, care a costat 513 cor. 32 bani.

Aceste suprasolviri — cred — că vor dispensa orice altă motivare — prin care să probăm, că ne știm face și noi datoria.

Primiți vă rog asigurarea distinsei mele stime.

Satulung, în 6/III 1908.

I. T.
epitrop.

NECROLOG.

— Cuprinși de nemărginită durere aducem la cunoștință tuturor consângenilor, prietinilor și cunoscuților, trecerea din viață a prea iubitului nostru tată, frate, bunic, cumnat și socru **Mihail Bésán** notar public reg., fost protonotar comitatens, fost jude la tabla reg., fost deputat dietal, membru fund. al »Asociațiunei« și »Societății pentru fond de teatru« etc. etc. urmată după un scurt, dar greu morb, Marți în 18/31 Martie a. c. la orele $9^1/_2$ n. a., în etate de 70 ani. Rămășițele pământești ale scumpului defunct se vor depune spre vecinică odihnă din casa proprie, piața Isabella, în cimiterul gr. or. român din Lugoj Joi în 20 Martie v. (2 Aprilie n.) la orele 2 din zi. Fie-i țărîna ușoară și memoria binecuvântată!

Lugoj, 18/31 Martie 1908 Gavriil Bésán, Ioan Bésán frați, Dr. Cornel Bésán, Cornelia Ertl n. Bésán, Dr. Virgil Bésán, Zeno Bésán fii și fiică și număroase nepoate și nepoți și alte rudenii.

*

— Subscrișii cu adâncă jale anunțăm mutarea fericită la locașul vecinic a prea iubitului și neîntrecutului tată, bunic, frate și unchiu, a păstorului neobosit în via Domnului, a Nestorului diecezei gr. cat. a Gherlei și a preotului jubilar în comuna Vad **Vasiliu Cherebețiu** în etate de 88 ani și în al 57-lea al preoției sale, provăzut cu ss. Sacramente ale muribunzilor în 30 Martie st. n. Osemintele pământești ale decedatului se vor asruca în 2 Aprilie la 11 ore a. m. în comuna Vad. Viața Ta virtuoasă fie răsplătită de Domnul în ceriu, iar memoria pe pământ binecuvântată!

Vad, 31 Martie n. 1908. Gavril Cherebețiu protopop, Mihail Cherebețiu preot, Ioan Cherebețiu notar cerc. Văd. Elisaveta Mezei n. Cherebețiu, Maria Gheție n. Cherebețiu ca fii și fiice, Lup Cherebețiu ca frate, Văd. Anica Cherebețiu n. Mi a, Anica Cherebețiu n. Carșai, Vasiliu Gheție preot, Agneta Todereanca nurori și ginere, Teofil Varna și soția, Iuliana Cherebețiu, Victor Cristea și soția Silvia Gheție, Pompiliu Tamaș și soția, Leontina Cherebețiu, Eugenia Cherebețiu, Leontina Cherebețiu. Ioan Mezei, Iulia Mezei, Cornel și Vasiliu Gheție, Maria, Silvia, Ciprian, Valeria, Iulia, Celestin, Aurelia și Silviu Cherebețiu, Maria Cherebețiu ca nepoți și nepoate.

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 2 Aprilie. In ședința de eri a camerei *s'a închis discuția la art. I*, rămânând pentru ședința de azi rostirea cuvântărilor finale. Ședința a fost foarte furtunoasă. Vicepreședintele Rakovszky a *luat cuvântul în mod volnic la aproape toți oratorii.* Primul orator e deputatul Stefan *Petrovici*, care nu aprobă primul paragraf din proectul de revizuire. Modificările propuse de dânsul sunt respinse Sunt de asemenea respinse modificările propuse de Eugen Molnar. Coriolan *Brediceanu* vorbind în contra regulamentului Camerei revizuit, președintele îi ia cuvântul pe motiv că nu-l aude. Deputatul *Iuliu Maniu* protestează în contra acestei procedări. Președintele îi detrage cuvântul. Aurel *Vlad* declară că președintele a părăsit calea prescrisă de regulamentul camerei și că imunitatea deputatului Brediceanu a fost atacată. Cere aducerea cazului în fața comisiunei de imunitate. Vorbesc apoi în aceiași chestiune deputații Vasile *Damian* și Iuliu *Maniu*, cărora președintele le detrage cuvântul. Deputatul *Hodzsa* declară că regulamentul camerei a fost violat și că procedarea președintelui nu e legală. Stefan C. *Pop* spune, că procedarea președintelui este un abuz. Președintele îi ia cuvântul. Aurel *Vlad* voind să vorbească, președintele îi ia din nou cuvântul. Mai vorbesc deputații Paul Blaho și Sigmund Eitner, propunând câteva modificări.

Budapesta, 2 Aprilie n. Foaia oficială publică decretele prea înalte prin cari Maj. Sa Monarchul conferă ministrului Kossuth marea cruce a ordinului Leopoldin iar secretarilor ministeriali Szterényi și Popovici titlul de couzilieri intimi.

Viena, 2 Aprilie n. Ministrul Kossuth a fost primit eri în audiență de Maj. Sa. Aceasta e a patra audiență pe care o are Francisc Kossuth, dela numirea lui ca ministru. La orele 1 Kossuth a sosit la ministerul ungar, unde a primit mai mulți ziariști unguri și vienezi, cărora le-a comunicat că audiența sa a durat 5 sferturi de oră, timp în care a conferit cu împăratul în limbile ungură și francesă, diferite cestiuni politice de importanță. In cercurile politice se susține că obiectul audienței l'au format între altele cestiunile militare și urcarea soldei ofițerilor. Ministrul ungar a vizitat apoi pe ministrul comun de războiu Schönaich, care l'a felicitat cu prilejul decorărei sale.

Cernăuți, 2 Aprilie n. Pentru a se împlini dorința deputaților români, de a se înființa la universitatea de aci o *catedră de istoria română*, a fost însărcinat profesorul Dr. *Milkovici* ca dela toamnă să înceapă un curs de istorie asupra României. In același timp Milcovici va înființa un seminar, unde istoria română va fi predată pe larg.

Poiana-Mărului, la 9/22 Martie 1908.

Astăzi am avut sinod parochial pentru regularea salarelor învăţătoreşti conform legei celei nouă şcolare. O bucurie nețărmurită a simţit inima mea *când întreg poporul nostru cu unanimitate a decis ca să ne susţinem şcoala* din al nostru şi dela noi, fără a cere darul Danaic prin care este ameninţată cea mai scumpă moştenire ce o am hărăzit dela moşi şi strămoşi, — limba şi legea noastră românească. Sinodul a fost condus de noul protopop tractual I. Hamsea, care a ştiut să însufleţească poporul la aducerea acestei jertfe pe altarul culturei noastre naţionale. Inceputul e bun şi numai înainte cu Dumnezeu pe calea apucată ţinând sus şi nepătat steagul idealului nostru naţional şi noi cei chemaţi cu drag îl vom urma apărându-ne limba şi legea până la estrem. O abnegaţiune şi o jertfă însemnată au adus unii dintre fruntaşii comunei cari au stăruit ca aruncul pentru susţinerea şcoalei să nu fie deopotrivă pentru cel bogat ca şi pentru cel sărac ci să se prescrie după darea directă căutându-le astfel hatârul şi uşurarea sarcinilor celor mai lipsiţi şi săraci.

Eu cred ca noi ca sinod parochial neam făcut din destul datorinţa, deci în drept suntem şi pretindem ca şi învăţătorii noştri 3 la număr pe cari îi plătim cu bani scumpi, câştigaţi cu muncă grea şi sudoare să'şi facă şi ei datorinţa de apostoli ai neamului şi să şi schimbe conduita de până acuma, care în multe privinţe lasă foarte mult de aşteptat.

Pretindem dela învăţătorul diriginte Vasilie *Muntean* să'şi iubească mai mult limba mamei sale şi să nu fie aşa de slugarnic la pretensiunile nejuste ale inspectorului regesc de şcoală şi să nu mai propună 4 studii (l. maghiară, Geografie, Computu şi constituţia patriei) numai în limba ungurească şi după manuale ungureşti. Nu-l plăteşte statul, ci-l plătim noi confesiunea, noi Românii şi în drept suntem şi aşteptăm ca purtarea lui ca învăţător să fie mai românească, mai deamnă şi mai bărbătească şi nu aşa slugarnică precum a fost.

Pretindem dela învăţătorul Ioan *Muşcar* să fie mai confesional, să'şi iubească mai mult biserica şi legea. Copii noştri, cari sub alţi învăţători mai slab pătaţi veneau în toate Duminecile şi sărbătorile şi desfătau auzul oamenilor prin răspunsurile liturgice, sub conducerea celor doi amintiţi de 6 7 ani nu iam văzut aducându i la biserică ear de cântare nici vorbă...

Te rog, domnule redactor, dă loc în preţiosul nostru ziar acestor rânduri ţinând cont de pretensiunile noastre juste făcute în interesul de a să îndrepta cei atinşi.

Un parochian.

Consulatul pentru Români.

Cetim în „Românul“ din Cleveland (Ohio) America-de-Nord:

Redactorul ziarului nostru a fost chemat la consulatul austro-ungar ca să-l sfătuiască, cum s'ar puteà ajutà oamenilor cari trăesc aici în mizeria cea mai mare, sosind atunci când s'a început criza şi lipsa de lucru.

Dl secretar a zis: noi cu tot dragul am ajutà la toţi, dar nu avem bani la dispoziţie ca să putem trimite pe toţi aceia acasă, cari vin la noi ori să le dăm ajutor. Dar nici nu ne lasă inima în multe cazuri, ca să-i trimitem acasă nici atunci când am puteà, deoarece avem în vedere următoarele lucruri: oamenii când au venit la America s'au împrumutat cu bani, îngreunându-şi moşia, acuma mergând acasă iar ar trebui să facă un nou împrumut, *de oarece banii cu cari se trimet acasă trebue să i replătească îndată.* Pe de altă parte este sigur că ei din nou vor venì, cât ce se va auzì că s'au întocmit treburile aici: atunci o nouă datorie. Aşa vor ajunge sărmanii oameni acolo, că în timp de un an să-şi prăpădească tot ce au şi să ajungă la sapă de lemn. Din cauza aceasta nu trimite consulatul acasă pe oameni, decât în cazurile cele mai excepţionale.

In cursul vorbirei am discutat modurile, cum s'ar puteà face ca să ajutăm pe oameni, cel puţin până la începutul verei, când se vor deschide lucrările în liber pe la liniile ferate ori la lucrările publice.

Dl secretar m'a întrebat: »Au Românii societăţi de ajutorare, au biserici?«

Am răspuns: »Da, în fiecare oraş câte o societate si mai multe parohii«.

— »Nu pot face aceste ceva pentru alinarea mizeriei?»

Am priceput unde vrea să bată dl secretar şi m am roşit de ruşine.

A zis: »Vezi domnul meu, eu cunosc aproape toate naţiunile din lume, dar aşa neam nepăsător şi fără de grije n'am mai găsit. Iacă te-am chemat să-ţi spun, că de când sunt împărţit la consulatul din Cleveland, am constatat, că dela nici o naţiune n'au venit atâtea cereri pentru ajutor ca dela Români. De când sunt eu aci aproape nici un Sas n'am văzut la mine în oficiu nici dintre noii veniţi. Asemenea nici dintre Maghiari ori Slovaci, dar Români toată ziua.

Vezi şi aici, mi-a arătat un teanc de documente, aceste toate sunt ajutoare cerute de Români.

Sasul, Maghiarul ori Slovacul capătă deja de acasă îndrumarea: cât ce vei sosì la America, vezi te du de te înscrie la vre-o societate, ca în caz de nefericire să ai pe cineva, cine să te ajutoreze.

Toate societăţile aceste mari împărţesc acuma ajutoare membriior lipsiţi. Şi mi a înşirat societăţile maghiare de ajutorare, cari au mii de membrii. Aici în Cleveland numai au 10 000 de membrii In caz de moarte dau un ajutor de 1000 de dolari, iar în caz de morb 10 dolari la săptămână. Iar acum fiecărui om lipsit îi dau un dolar la săptămână, destul ca să poată trăì până va aveà ceva de lucru.

Eu am răspuns ruşinat: »Şi noi avem aici în Cleveland vre o cinci-şase societăţi, cari laolaltă nu pot să aibă mai mult de 300 membrii, iar avere doar 1500 dolari, aceste nu sunt în stare să facă ceva pentru lumea nefericită. Iar bisericile gem de datorii şi de neînţelegere.

Am rămas pe lângă aceea, ca să conchemăm o adunare a Românilor din oraş, şi să ne sfătuim cum s'ar puteà ajutà celor lipsiţi de lucru.

Consulatul ne-a promis tot ajutorul ce poate să ni-l dea. Ne-a spus însă că fondurile lor ce au la dispoziţie atât sunt de micşorate, încât la mult nu putem sperà. Am plecat cu convingerea, că sunt mulţi cari ne-ar ajutorà, dar nu suntem în stare să ne ajutorăm, căci *»nepăsători şi fără de grije, trăim dintr'o zi pe alta«.*

Mulţumind consulatului pentru interesul arătat, mi-am luat »adio« şi am pornit posomorît şi mâhnit acasă.

Eu mi-am făcut datorinţa, dar s'au găsit înţelepţi atunci, cari au aruncat noroiu în mine.

Să vină deci acuma şi să arete ce pot să facă.

*

Acelaş ziar român american scrie la alt loc în acelaş număr dela 21 Martie st. n. despre organizare următoarele

Ştiri îmbucurătoare ne sosesc din toate părţile, atât dela societăţile române, cât şi dela persoane competente cu privire la organizarea noastră, a Românilor din America.

S'au desteptat Românii şi văd, că nelucrarea şi întârzierea este pericolul cel mai mare pentru naţiunea noastră.

Dacă fraţii de acasă, — acolo unde în tot momentul, cu toată ocaziunea şi pe toate căile li-se pun piedeci lucrând pentru organizare, în curând au ajuns la un rezultat atât de frumos — ce o să zicem noi din pământul libertăţii, cari dispunem de tot ce ne trebue şi mai presus de toate de scumpa libertate; — să stăm în neactivitate şi să nu ne facem vrednici de fraţii nostri de acasă?

Nu! din toate părţile Americei strigătele fraţilor ne chiamă la activitate prin organizarea noastră aici.

Organizarea e primul pas. Organizarea e baza vieţii.

Despre boalele molipsitoare (infecţioase) şi cauzele lor.

Boalele molipsitoare au fost în toate timpurile o plagă groaznică pentru neamul omenesc, nu numai fiindcă mai toate boalele acestea sunt grele şi periculoase, dar mai ales fiindcă ele atacă dintr'odată în acelaş loc un număr mare de persoane, ca cholera, ciuma, vărsatul şi frigurile tifoide. Pe lângă aceasta ele nu se fixează în locul, în care s'au ivit, ci se întind peste ţări întregi şi la distanţe mari; călătoresc din ţară în ţară, se sting într'un loc pentruca să se năpustească în locuitorii altui loc. Cu un cuvânt boalele molipsitoare sau infecţioase *se arată în formă de epidemii.* Din causa aceasta în urma acestor boale se înbolnăveşte un mare număr de persoane şi cazurile de moarte sunt foarte numeroase.

Oamenii, cari trăiesc în timpul de faţă nici închipuire nu-şi poate face de suferinţele groaznice, ce le-au îndurat din causa acestor boale, cei cari au trăit înaintea noastră cu câte-va sute de ani. Ne cuprinde şi azi groaza, când cetim în cronicile vechi descrierea epidemiilor de ciumă, care au cutreerat Europa întreagă în veacul al 14-lea şi în timp de 7 ani (dela a. 1346—1353) au pustiit'o aproape cu desăvârşire. Peste 23 de milioane de persoane au căzut victimă acestei boale cumplite, numite pe vremea aceea *»moartea neagră«.* De 63 ori în decurs de 7 secole (dela a. 900—1500) a bântuit ciuma teritoriul republicei veneţiane şi a ucis sute de mii de oameni.

O altă boală infecţioasă este *cholera.* Boala aceasta a fost importată din patria ei, din ţinuturile învecinate cu ţărmurii rîului Ganges (Industan), mai întâi la a. 1823 în porturile Europei, şi de acolo s'a răspândit mai în toate ţările continentului nostru, pustiindu-le în mod groaznic. Cele mai cumplite epidemii de coleră au fost în anii 1846 şi 1865

Mai amintim în rândul al treilea o altă boală molipsitoare, care este lăţită peste mari întinderi de pământ, *frigurile galbine.* Boala aceasta din norocire până acum nu s'a ivit pe la noi, dar în patria ei, în întinderea de mare presărată cu insule, între America de Nord şi cea de Sud, apoi pe ţărmurii golfului de Mexico şi pe coastele occidentale ale Africei, bântue cu mare turbare, pretinzând multe vieţi omeneşti şi face mai ales imposibile sau foarte anevoioasă colonizarea Europenilor în acele ţinuturi,

Dintre celelalte boale molipsitoare mai menţionăm *vărsatul cel mare* (variola, bubatul), care în privinţa mortalităţii, ce o cauza în secolele trecute, putea să rivaliseze cu ciuma. Dacă boala aceasta azi şi-a pierdut puterea şi dacă epidemiile de vărsat în ziua de azi sunt aproape necunoscute, meritul revine nemuritorului Dr. *Jenner*, care a introdus metoda de vaccinare, prin care s'a pus stavilă curentului turbat al boalei acesteia.

In faţa acestor duşmani cranceni, era lucru prea firesc ca şi oamenii, chiar împinşi numai de instinctul de conservare, să caute mijloace potrivite spre a se feri de aceste boale primejdioase şi a lupta pentru distrugerea lor. Aceasta s'a şi întâmplat întotdeauna, dar mai ales, ori de câte-ori bântuià vre o epidemie cranceră. In astfel de momente oamenii erau treziţi din amorţirea lor şi din extrema nepăsare, ce o arătau faţă de toate măsurile, care se refereau la interesele sănătăţii publice şi luau tot felul de măsuri spre a combate pericolul, ce-i ameninţa. Se poate afirma. că desvoltarea progresivă a igienii publice, stă în cea mai strânsă legătură cu istoria marelor epidemii. Astfel vedem, că din prilejul ultimei epidemii de ciumă, care s'a ivit la anul 1878 în guvernamentul Astrachan din Rusia, guvernele tuturor statelor de frunte din Europa se aliază spre a conlucra de comun acord la combaterea boalelor infecţioase.

Dar toate măsurile, ce se luau în timpurile de mai înainte pentru combaterea acestor boale, nu prea aveau efectele dorite, fiindcă, deşi se îndeplineau cu mare rigoare, ba uneori cu asprime exagerată, principiile, de care erau dictate, nu erau fundate pe cunoştinţe exacte. *Nu se ştia mai întâi de toate, cum se face molipsirea, în ce constă infecţiunea.*

(Sănătatea). (Va urma).

Mulţămită publică.

Pentru renovarea bisericei noastre din Satulung »S. S. Arhangheli« şi zidirea unei şcoale nouă, au mai contribuit următorii fii ai parochiei noastre: Familia George Aldea sen. 100 lei, Aldea Aldea croitor Ploieşti 10 lei, Dumitru Gociman 10 lei, ear Domnul Neculai Dragoş comersant în Mutflatar a binevoit tot spre acest scop a întreprinde următoarea colectă: N. Dragoş 20 lei, Ioan Manolescu (Turc-muflat) 5 lei Iani Csantopulo comerciant (Constanţa) 5 lei. Ablai Izet comers. Comuna Omărcea 5 lei, N. Andrei Mutflatar 5 lei, Trifu Oprea înv. comuna Chioseler 2 lei, Pandelescu & Ionescu Constanţa 3 lei, Oprea Boea comuna Vazalea 5 lei. Dumitru Sasu Alcap 4 lei, Dumitru Borcea Baeramdidi 4 lei, Cablomet Leicamet (Mutflatar) 2 lei, total 60 lei.

Rugăm pe marinimoşii donatori să primească mulţămita noastră ferbinte.

Satulung, (Săcele) 1/III 1908.

Comitetul parochial prin
Romul Verzea,
preşedinte.

Hora tovărăşiilor.

Fraţii noştri din România, pe calea tovărăşiilor sunt cu mult înaintea noastră, scrie foaia »Tovărăşia« din Orăştie. Acolo însufleţirea pentru tovărăşii a pătruns atât de mult şi în sînul poporului dela sate încât un brav plugar a turnat în versuri de horă îndemnul însufleţit pentru tovărăşii. Să o cetim cu drag şi să o urmăm cu toţii! iată aceasta horă:

H o r a.

Tovărăşiile Ţărăneşti

Haidem fraţi ţărani Români
Ca să fim şi noi stăpâni
Pe munca ce agonisim
Fraţi cu fraţi să ne iubim.
Să strigăm de mii de ori
Trageţi hora muncitori!

Să lăsăm dar la amarul
Speculantul, cămătarul,
Care de atâta vreme
Ne-au robit far' a să teme.
Voiniceşte ca şoimani
Trageţi hora fraţi ţărani!

Să fim toţi într'o gândire,
Intr'un cuget şi simţire
Cu voinţă şi tărie
Vom scăpa de sărăcie.
Mână'n mână să strigaţi
Trageţi hora fraţi cu fraţi!

Cum albinele împreună
Mierea de prin flori adună,
Astfel noi toţi în unire
Să pleca spre înflorire.
Să strigăm şi mici şi mari
Trageţi hora fraţi plugari!

Piară toţi duşmanii răi
Cari ne 'ndreaptă pe alte căi
Să rămie a noastră ceată,
Cei cu inimă curată.
Cu toţi, tineri şi bătrâni,
Trageţi hora fraţi Români!

Prin voinţă la unire
Prin unire la mărire,
Căci unirea multe poate
Prin unire se fac toate.
Şi la sunetul cântări
Trageţi hora »Talpa Ţării!

(C. C. R.) *V. Chebac, plugar.*
Cârja. jud Tutova, (România)

Din traista lui Moş-Noia-Oardin.

'Mi-a permis:

Mamă: Măi Ghiţă, pentru-ce vii tu azi aşa târziu acasă dela şcoală?

Ghiţă: Ştii mamă dragă, — azi mi-a permis dl învăţător să rămân cu o oară mai mult în şcoală, — dar numai singur mie mi-a dat astă permisiune.

Intre vânători:

I-ul: Sper că ai crezut istoria ce ţi spuseiu, şi care cuvânt de cuvânt este adevărată.

II lea: Da, da.... cred eu toate, şi cele ce mi le vei obli de aci înainte încă le cred acum dejà

Deosebirea:

— Nu te mai plânge atâta frate. Se vede, că cu nimic nu eşti îndestulit,... şi-apoi ia seama nene, că nevastăta e frumoasă, ca o Venus de Milano!

Cu deosebirea numai, că Venus cea milaneză îşi ţine gura......

Nu umblă:

Mama: Marie i-an, te uită, umblă ceasul în casă den' nainte?...

Fetiţa: (grăbită) Nu! mamă dragă,... nu umblă numai vâgae cu coada.

Auzi vecine?...

— Auzi vecine Prizlop, cum se poate înţelege lucru ăsta, ca dta ţi-ai adus şi soacra în casă, — cu toate, că te plângeai despre desele ei vizite?

— Păi tocmai pe tocmai, — vezi că aşai, — ea nu ştie trăi fără a colinda câtui ziua dela o casă la altă, şi cea mai mare parte a zilei o petrecea la noi. Acum de când locueşte la noi, — toată ziua nu-i acasă....

Şorecelul:

Dr. Abernethe din Londra era foarte des sculat din somn, fiind un medic vestit. Aşa s'a întâmplat într'o noapte, când erà foarte obosit, că deja a treia oară se culcă în aşternut — când iată că iar intră cineva cu grabă, şi-l chiamă iute la un bolnav de moarte.

— Apoi ce-i-s'a întâmplat, — din ce cauză e bolnav de moarte?

— O mă rog, minune nu alta, — a înghiţit din greşală *un şoarece.*

— Aş! — Spune-i ca imediat să înghită şi *o pisică,* — şi nu mă mai conturbaţi!

S'a îndreptat al naibi...

Misionarul (cătră un canibal) — No Pavle?! Cum stăm cu creştinismul? Cu 6 săptămâni nainte de asta, ai mâncat pe propriul tău taică! — Te-ai îndreptat deatunci?

Canibalul: Cum şi nu? Indreptat tare mult! Deatunci numai rudenii mai îndepărtate mânânc!

Nu vrea să se 'nsoare!

Petru lu Pârvu, nu vrea de loc să se însoare, şi era flăcău tomnatec. Tatăl său îl luà de scurt, ca s'aducă vrun leac de nevastă la casă.

— Mă!... derbedeule! Hei!... d'apoi eu nu m'am însurat?

— Hei... Dumitale ţi-a fost îndemână a te însurà, ca-i luat pe mama de nevastă... dar eu sărac de mine ar trebui să iau o fată străină cu totul!...

L'a luat gura pe dinainte:

Jude: Nu nega!, că doar te-au prins furând lemnele; ai fost vr'o dată pedepsit?

Acuzatul: Ba, căci până acuma, încă nici-odată nu m'au putut prinde.

Viaţa familiară:

Guvernanta: Ioniţă? Nu ţi-e ruşine! Naintea atâtor oameni baţi pe sorioara ta?!!

Ioniţă: Auziţi domnişoară, dacă omul nici pe sora lui proprie n'o poate bate, atunci ce plăteşte toată viaţa familiară!

MULTE ŞI DE TOATE.

Cât vin se produce în lume.

După o statistică publicată de o revistă engleză, în toată lumea se produc patru mii de milioane de galoane, deci 18.000 miliarde litri de vin pe an.

In fruntea ţărilor producătoare de vin stă Franţa cu un miliard, 453 milioane 546 066 galoane. Urmează apoi Italia cu 1 miliard 157 milioane 200.000; Spania cu 462 milioane; Algeria cu 189,227 016; Portugalia cu 199 milioane; Austria cu 77 milioane; Ungaria cu 68 mil. 200 000; România cu 57,200.000; Rusia cu 57 200.000; Bulgaria 46 milioane 200 000; Chili 46 milioane 200.000; Germania 41,800.000; Statele Unite 35 milioane 200.000; Turcia şi Ciprul 33 milioane; Argentinia 28 milioane 600 000; Grecia 26 milioane 950.000; Elvetia 19 milioane 800.000; Serbia 12 milioane 100 000; Brazilia 7 milioane 40.000; Tunis 6 milioane 600 000; Australia 3 milioane 940.000; Corsica 5 milioane 545 .672; Cap 4 milioane 290.000; Azore, Canarii şi Madeira 3 milioane 300.000; Luxemburg cu 2 milioane 310.000; Peru 2 milioane 90.000; Uruguay 1 milion 980.000; Bolivia 550.000; Mexico 352.000 galoane.

Câţi litri de vin de un om? Dacă se ia cifra de 1.400 milioane, rezultă pe cap 13 litri. Dar cantitatea aceasta sporeşte prin faptul că există un mare număr de oameni, cari nu beau băuturi spirtoase, cum sunt mohamedanii, Quekerii din America de nord, Scoţii din Rusia, abstinenţii, al căror număr sporeşte mereu, etc.

*

Cum se păstrează frumseţa pielii obrazului?

Persoanele, cari au pielea obrazului plină cu bubuliţe şi spuzături, să nu mânânce prea multă carne, căci introducând prea multă carne în organism, foarte uşor se formează în intestine producte de putrefacţiune, cari trec în sânge şi contribuesc mult la necurăţenia pieliţii obrazului. Mai ales persoanele, cari sufer de obiceiu de constipaţiune (încuiere), se vor abţine dela bucatele de carne. Unele dame au un teint foarte frumos, până când observă un regim vegetarian, dar îndată ce încep să mânânce carne, capătă bubuliţe şi spuzături. Acelaş lucru se întâmplă şi cu beuturile alcoolice. Există persoane, cari îşi strică teinul pentru multe zile, dacă beau un singur păhar de bere. Afară de carne şi beuturile spirituoase trebue să se evite şi mâncările cu prea multă aromă, mâncările prea piparate şi ardeiate şi brânzeturile prea picante. Credinţa răspândită în popor, că în urma brânzii ies sgrăbunţe în obraz, nu este tocmai neîntemeiată; există de fapt persoane, cari dupăce au mâncat unele soiuri de brânză, precum roquefort, gorgonzola, scwarzenberger ş. a. în scurt timp căpătară sgrăbunţe în obraz

*

Ţiganu milos.

A fost odată un Ţigan milos şi bun la inimă anume Stanciu. Intr'o zi văzu la proprietar nişte purcei frumoşi. Se hotărî să-l fure, dar cum? Noaptea era un frig de crânjau lemnele şi pietrele, tocmai asta vrea îşi Stanciu. Cum se făcù noapte, luà un ţol şi porni cu el la proprietarul, la care erau purceii. Cum ajunse acolo, lua haramina purceii şi-i băgà în ţol. Proprietarul auzind guiţatul purceilor luà puşca în mână şi se duse pe sală, de unde se vedea foarte bine la purcei şi cum îl văzu pe ţigan îl cunoscu şi strigà:

— Ce faci acolo Stanciule? Ai venit să-mi furi purceii, hoţule? te împuşc. Ţiganul auzind de împuşcat abea mai bâlbăi.

— Să mă erţi conaşule, am văzut că ai nişte purcei mici şi ...şi fiind frig, mie mi-se făcù milă de ei, am venit cu ţolul acesta să-i învălesc.

»H. Sat.«

*

Baba oarba.

Un ţigan mergea odată călare pe o mărţoagă de cal. Dinapoi, avea câte-va căldări legate cari trăncăneau într'una. Apropiindu-se de o pădure, începu ai fi frică, atunci începù a-şi face singur curaj, luà căldările şi le troncănea şi mai tare şi zicea singur cine mă va hauzi va zice că eu sunt ghineral, a, ha, ce ghineral? Ghineral e mic, va zice că sunt hămpărat, a, ha ce hămpărat? Hămpăratu'i mic de tot, va zice că eu sunt Dumnezelea care vindecă horbii şi le dă vedere, hapoi da acela şi sunt eu, şi mai troncăni odată căldările de răsună pădurea.

Un cioban sta la marginea drumului răzimat d'un copac, şi asculta ce zicea cioara de ţigan. Iute o luà prin pădure şi-i eşi la o cotitură înaintea ţiganului, se înboldori bine în cojoc şi se aşeză lângă un pod, închise ochii, şi când se apropie ţiganu începu a striga: — Doamne milueşte-mă, după mersul tău cel porav te cunosc că eşti puternic, fie-ţi milă de o biată oarbă şi stai, lasă-mă să dau numai cu o şuviţă de păr din capul tău pe la ochi, şi cred că-mi va veni vederea. Ţiganu atunci se îngâmfà şi se credea chiar D-zeu şi zise:

— Vino 'ncoa hoarbo şi te vindecă, şi-şi plecă capul ca să poată oarba ajunge. Când îşi împlântă ciobanul mânile în laţele ţiganului, îl trase jos, apoi ţine-te pânză să nu te rupi, dăi şi trânteşte la ţigan până s'a ostenit ciobanu. Când a scăpat ţiganul şi-a uitat şi de cal şi de căldări şi o tuli la fugă. Pe drum seîntâlni cu un Român:

— Da hunde te duci Românico? întrebà ţiganul. Iacă p'aci încolo, răspunse Românu. Haoleo nu te duce p'acilea Românico că nu e bine. De ce mă ţigane?

Hapoi colo la calea cotită,
Stă oarba pitită,
Pe din sus de cale,
Stă părul meu pale,
Pe din jos de cale
Curge ce-a fost în min'vale.

(„H. Sat.“) *Toma Frăţilă*

POSTA REDACŢIUNEI.

G. D. în *V.* S'au primit şi o parte se va publica.

Cătră mierlă. Ca prima încercare destul de bine reuşită. Nu se poate însă publica. Mai încercaţi!

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons.: Victor Branisce

„Gazeta Transilvaniei“ cu numĕrul à 10 fileri se vinde la zaraful **Dumitru Pop,** la tutungeria. de pe parcul Rudolf şi la **Eremias Nepoţii.**

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.